



ФИЛАТЕЛИСТА

Орјан

Савеза филателиста Србије

БЕОГРАД



ГОДИНА III

3

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ У БЕОГРАДУ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ (Пошт. фах 702)

Уређује Редакциони одбор: Инж. Александар Ј. Петровић, Синиша Остојић, Јован Јојкић, Мирко Вернер — Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира број 25 — Лист излази друге половине сваког месеца.

За Савез Филателиста Србије треба слати писма на пошт. фах. бр. 702, Београд, а новчане пошиљке на текући рачун Савеза бр. 103-9533119. — Канцеларија Савеза, Маршала Тита број 28.

За администрацију и редакцију „Филателисте“

све рукописе, наруџбе, рекламације и све што се односи на лист слати на адресу:
Александар Ј. Петровић, Београд — Војводе Драгомира 25.

За наредни број листа, рукописе треба послати најдаље до 25 марта

САДРЖАЈ:

	Страна
1. Избори за Народну скупштину Србије	65
2. С. Остојић: О српским маркама за новине	66
3. Инж. М. Вернер: Фалсификати српских марака издања 1901/1903 год.	67
4. Ст. В. Стојнић: Растављање марака игластим прободом	71
5. Инж. Ал. Ј. Петровић: Упути у филателију — Поштански жигови	72
6. Бран. Новаковић: Наше коверте за ваздушну пошту (наше целине)	75
7. Јов. Т. Јојкић: Поморска пошта	78
8. В. Цизел: Нови пут савремене филателије	79
9. В. Јокић: Песталоци	81
10. Н. Увалић: Како да средимо наше збирке	83
11. Кроз филателистички свет	85
12. Међународне и земаљске изложбе	86
13. Из филателистичке терминологије	87
15. Наше марке	90
16. Нове марке	91
17. Мало хумора	95
18. Из Савеза филателиста Србије и његових подружница	96
19. В. Трбарић: Прва годишња скупштина подружнице СФБиХ у Тузли	(корице I.)
20. Размена марака путем дописивања	(корице II.)
21. Огласи	(корице II.)

ПРЕТПЛАТУ СЛАТИ НА ТЕКУЋИ РАЧУН УРЕДНИШТВА
И АДМИНИСТРАЦИЈЕ „ФИЛАТЕЛИСТЕ“ БР. 104-903317

Цена овог броја дин. **20**

Избори за Народну скупштину Србије

Прво после рата изабрано нарочито претставништво Србије, које је отпочело свој рад 17 јануара 1947, завршило га је 16 јануара 1951. У току ове четири године толико је био велики и толико значајан рад Народне скупштине Србије, да се може рећи, да је ово народно претставништво имало да савлада највеће тешкоће, које су природна последица прилика тога времена: после једног страшног рата и првих дана живота нове државе, која се сада рађа на рушевинама старог преживелог режима. Требало је стварати све из основа; требало је дати полета ономе што је било на умору; требало је оживети оно што је већ било замрло. И у тим данима, кад је цео српски народ као један човек устао да створи оно што је свакоме човеку потребно — да створи бољи и угоднији живот, да живи у слободи, да створи могућност за политичку и економску равноправност и народа и појединаца и у земљи и у свету, народно претставништво је неуморно предњачило и доносило низ закона политичког, привредног и културно-просветног карактера.

И у времену, кад је српски народ са својим претставништвом ковао нову државу у оквиру заједничке југословенске домовине, указује се са стране не братска помоћ, већ империјалистичке канџе, да нам омету правилан ток рада, да нам омету напредак, да нам отму све оно што смо имали и што смо својим знојем и својом крвљу стварали. Али су се преварили! Јер нису знали, да у народима Југославије још живи дух Обилића, Карађорђа, Матије Гупца, Принципа и многих других знаних и незнаних јунака, који су се борили за слободу и независност, за равноправност и једнакост свих људи; па нису знали или нису хтели да знају ни за оне силне жртве наших народа у борби против фашистичких завојевача за време последњег рата. Они нису хтели да знају

за жеље, нису водили рачуна о правима слободних народа у Југославији; они су желели само да од Југославије створе још једну нову губернију, у којој би они задовољавали само своје незајажљиве потребе. Ето та браћа из свих суседних земаља, са Истока, место да су прихватили пружену им братску руку и да руку под руку изграђују и себе и суседне братске земље, они у тренуцима, када су народи Југославије, па међу њима и Срби, улагали све своје снаге да изграде своју домовину на новој основи, место помоћи, почели су да јој подмећу најгадније измишљотине, почели су да је ометају у раду на унапређењу земље и на стварању бољег живота народа измрцварених од фашистичких завојевача и на пропаганди мира међу народима; — па кад и у томе нису имали успеха, онда су почели да звецкају оружјем.

У тим данима, када се покушава да нам се на сваком кораку праве сметње, ипак народи Југославије, па и српски, захваљујући пожртвованом раду народа и народног претставништва, показали су и показују да се са политичко-друштвеним и привредним напретком све више учвршћује јединство народа, да јача поверење у сопствене снаге, да се изграђује истински патриотизам и љубав према домовини створеној сопственим жртвама, крвљу и знојем. И штогод су јачи напади непријатеља, у толико је јача љубав наших народа према својој домовини. Српски народ, као и други братски југословенски народи, зна шта значи живот у слободи, упознао је и ропски јарам, па зна да цени и поштује и туђу слободу; он улаже све своје снаге у борбу за мир у свету. Али ако ти наши суседи намерно заборављају и пренебрегавају све то, па и даље звецкају оружјем, онда је наша дужност да им кажемо да су наши народи поборници мира у свету, слободе и равноправности

међу народима и да смо спремни за те идеје и за слободу своје отаџбине жртвовати и своје животе.

И у овим озбиљним данима, када нам се са Истока непрестано навлаче облаци, ми, Срби, имамо да обавимо један важан посао, да изаберемо опет народно претставништво Србије, које ће бити достојно да се стави на чело народа, чији су се преци борили за слободу кроз векове, чији су родитељи, браћа и синови лили крв за ослобођење од фашистичке немани и који је и сам данас спреман да брани слободу своје отаџбине од оних који би

посегли да је униште; које ће бити способно да настави рад на унапређењу политичког, привредног и културног живота нашег народа; који ће знати и умети да очувају мир у свету до крајњих могућности.

За тако озбиљне прилике треба озбиљно да схватимо своје дужности, да на изборима поклонимо своје поверење онима, које сматрамо да су најдостојнији да уђу у Народну скупштину и најспособнији да одговоре очекивањима српског народа.

Покажимо да смо свесни својих права и изиђимо на биралиште и дајмо гласове за најбоље међу нама!

О. Остојић

О СРПСКИМ МАРКАМА ЗА НОВИНЕ

Издање од 19. VI. и 1. VII. 1869 год.*)

Милан Обреновић IV, унук Јеврема Обреновића, после погибије кнеза Михаила у Топчидеру, 29. маја 1868 год., проглашен је од београдског гарнизона, на челу са М. Блазнавцем, доцнијим намесником и председником владе, за српског кнеза. У то време Милан је био малолетан, имао свега 14 година, био отсутан из земље, — налазио се на студијама у једном лицеју у Паризу. Велика скупштина, сазвана 20. јуна 1868, признала му је право на наследство престола. Одмах затим Висока Порта издала му је берат, званичну диплому, наследног кнеза српског, какве је раније добио кнез Милош 1830. г.

Иако је од погибије кнеза Михаила прошло више од године дана, ко зна колико би још времена у Србији биле у оптицају марке са његовим ликом, да поштанска конвенција закључена децембра 1868 године са Аустроугарском, која је требала да ступи на снагу 19. јуна 1869. и којом је Србија ступила у непосредну поштанску везу са суседном монархијом, а преко ње и са осталим државама, није обавезала и приморала српску владу на увођење и штампање поштанских марака са новом франкатурном вредношћу. Наиме, као што је познато, до тада кнежевина Србија није имала поштанске марке од 15, 25, 35 и 50 пара, које су по конвенцији требале да служе за франкирање писама и штампаних ствари у иностраном саобраћају. По конвенцији, поштанска такса наплаћивала се по рејонима, према удаљености места. Између Србије и места у Мађарској за обично писмо такса је износила 25 пара, за штампане ствари до 12 драма тежине 10 пара. За места у Аустрији: обично писмо 35 пара, док је за штампане ствари такса била иста као и за Мађарску. Између Србије и аустријских по-

штанских бироа у европској Турској, до Софије, такса је износила за обично писмо 50 пара, а за остале бирое на Леванту 75 пара. Такса за штампане ствари износила је 15 пара за све пошиљке преко 12 драма. Тако је, поред чињенице да је у име малолетног кнеза Србијом већ годину дана управљало кнежевско намесништво (Блазнавац, Ристић, Гавриловић), закључена поштанска конвенција је убрзала и створила потребу за штампањем и увођењем нових поштанских франко марака.

Као и марке са ликом кнеза Михаила, нацрти и израда клишеа за нове франко марке обављена је у Бечу. Тамо је основни печат, матрицу, изрезао у челику професор Крал фон Радоницки, где су изливени и први клишеји за штампање марака, па, по свој прилици, и ако о томе нема никаквих тачнијих, бар до сада пронађених и објављених података, отштампана и прва наклада марака са ликом кнеза Милана. Противно гледиште заступа, не знамо на основу којих података, Де Смет, који сматра да су све накладе ових марака биле штампане у Београду.

Марке су облика усправног правоугаоника, величине $19\frac{1}{2} \times 23$ мм. У средишту је лик кнеза Милана, у профилу на лево, на обојеној основи, у кругу, медаљону, уоквиреном белом линијом. Дакле, опет онај шаблонски манир у изради марака, налик на новац и медаље, о коме је било више речи у чланку о маркама са ликом кнеза Михаила издања од 11. марта 1867. Изнад лика налази се полукружно савијена, обојена трака, на којој је натпис од белих слова „ПОШТА“, а испод лика, симетрично са горњом траком, налази се такође полукружно савијена трака са натписом „ПАРА“, такође на обојеној основи. Оба натписа су од антиква слова. У сва

четири угла марака налазе се правилни обојени квадратићи са белим бројкама, ознакама фронтатурне вредности марака. Ове квадратиће спајају оквири од уплетене беле шаре, ланца, оивичене равним белим линијама.

Цртеж као целина није потпуно успео, нити је прецизно и симетрично израђен. И код матрица, па наравно и код свију



клишеја и отисака, пажљивим посматрањем може се уочити да је само лева унутрашња окомита линија, која спаја квадратиће са ознакама вредности и медаљоном са ликом од уплетене шаре, двогубо нацртана, док са десне стране постоји само једна таква линија. Најзад, горња трака са натписом „ПОШТА“ није постављена тачно у средини цртежа, пошто се њена горња ивица готово додирује са левим квадратићем, на коме су уцртане ознаке вредности, док је десна горња ивица приметно одвојена од десног квадратића. Цртеж овим губи у лепоти и изразу, па се добија утисак да се радило на брзу руку и површно.

Простор на коме лежи медаљон са кнежевим ликом састављен је од минијатурних белих квадратића, са обојеним тачкицама у средишту, који често, услед излизаности појединих клишеја, личе на неправилне беле мрље или цртице.

У своје време, још пре првог светског рата, приликом распродаје заоставштине професора Радоницког, пронађен је ори-

гиналан рез, округлог облика, чију је слику са објашњењем објавио инж. В. ФЛЕК у „Филателисти“ бр. 7—8 за 1937 годину. Испрва је рез припадао познатом аустријском сабирачу Јозефу Стуранију, а негде 1935 године купио га је сада већ покојни пештански трговац марака Франц Доскар, који је имао чувену и богату збирку марака Србије. Ако упоредимо отисак са овог реза са отиском на маркама, видећемо да постоје извесне разлике у цртежу, које су настале каснијим ретуширањем клишеја, са којих су штампане марке. Овде ћемо навести само извесне разлике. Слово „Т“ у речи „ПОШТА“ код оригиналног реза, односно његовог отиска левом горњом положеном цртом додирује ивицу траке, док је касније то исправљено, и горња црта остала слободна, одвојена од ивице траке. Додуше, код каснијих штампања, услед излизаности плоча, код извесних примерака, цела горња црта сливена је са ивицом траке. — Прво слово „А“ у речи „ПАРА“ није прецизно израђено, тако да водоравна црта, која дели слово на два дела, не постоји, јер је сливена са горњом половином слова. — Испрва крајеви трака са натписима, извијени шарама, лежали су преко малих квадратића, док су касније ови отстрањени, тако да су шаре дошле више до изражаја. Ово нарочито важи за доњу траку. — Најзад ретуширани су и поједини делови кнежеве главе: обрве, уста, нарочито јако истакнута и повијена горња усница, уво и др. — Цео цртеж уоквирен је споља танком линијом, на ивицама нешто задебљаном, док је касније иста линија приметно пунија, или је, код појединих примерака, местимично потпуно сливена са цртежем.

Марке су штампане у књиготиску, у табацима од сто комада поређаних у 10 водоравних редова по 10 марака без заштитних ивица.

(Наставиће се)

Инж. Мирко Вернер

Фалсификати српских марака издања 1901/1903 г.

Поштанске марке старе Србије биле су увек тражене и радо су се сакупљале не само код нас, него широм целог света а нарочито у западноевропским земљама. — Да је то тачно, то потврђује богата стручна литература издата у иностранству као и многе публикације како у иностраним тако и у нашим стручним листовима. — И данас се марке старе Србије радо сакупљају у западноевропским земљама а и од тих нарочито у Енглеској, Француској, Холандији и Белгији, — тако да на свакој

већој филателистичкој изложби можемо читати међу осталим запаженим изложцима и о збиркама старе Србије, које често заузимају видно место и носе прве награде.

Баш због великог интересовања за српским маркама од стране филателиста сусрећемо и интересовање чувених фалсификатора марака за овим подручјем и видимо да су фалсификатори испробавали своју вештину скоро на свим издањима марака старе Србије — почев од првих

новинских марака, издања са ликом кнеза Михајла, „Миланчића“ итд. итд. Један део фалсификата описан је већ у нашем листу у чланцима Синуше Остојића (новинске марке), док издање 1901/1903 дотакнуто је једино у познатом Дероковом делу „Историја поштанских марака Србије“ на стр. 53 као и на стр. 155 „Филателисте“ из 1940 године (бр. 7—8) од истог писца, али ове публикације само говоре о Фурнијеовом фалсификату, док их има много више, — па ми је била жеља да изнесем нашим сакупљачима марака Србије све мени до сада познате фалсификате и да их упозорим на разлике које постоје између оригинала и фалсификата, јер познавајући ове разлике лако могу и сами разликовати оригиналне марке од фалсификата.

Код нижих вредноста од 5 до 50 пара познат ми је једини фалсификат пореклом од женевског фалсификатора Фурнијеа, који су необично добро успели, тако да се на први поглед једва разликују од оригинала, осим појединих комада, на којима је боја прегусто нанета и услед тога слика је на овим нејасна, замрљана, а осим тога краљева глава се једва одваја од мрежасте позадине, која се на оригиналима јасно одваја.

Иако су ови фалсификати доста добро успели, ипак постоје карактеристичне разлике помоћу којих се могу исти распознавати, а то су:

1) **боја хартије:** код оригиналних марака је бела, без сјаја и прелази код једног дела накладе у сивкасти тон, па чак и у бело-жућкасту боју, али је основно да је папир код оригинала увек **без упадљивог сјаја**, док је код фалсификата хартија сасвим бела, јако сатинирана, тако да има приличан сјај (налик на кредасту хартију).

2) **гумирање марака:** исто може да послужи као доказ за разликовање оригинала од фалсификата, јер оригинали имају глатку и сјајну гуму, док фалсификати имају гуму сличног изгледа, али скоро стално густо испуцану. — Гума је код фалсификата нанета у дебљем слоју него код оригинала — вероватно је сушена на брзи начин, услед чега је дошло до густо испуцане гуме.

3) **зупчање** је и код оригинала и код фалсификата линијско $11\frac{1}{2}$, али се разликује у томе, што оригинално зупчање има нешто шире рупице (око 0,2—0,3 мм) од фалсификата, што већ мало боље извежбано око може одмах да примети.

4) **боја марака** је скоро најбитнија од свих уочених разлика, јер је фалсификатор на ово обратио најмање пажње — и ма да је код појединих вредноста приближно погодио боју оригиналних марака у већини случајева се фалсификати по бојама знатно разликују од оригинала. Главне разлике у боји су следеће:

	Оригинали:
5 пара	зелена (светла-тамна)
10 пара	црвена, карм. црвена
15 пара	јоргов. љубичаста
25 пара	ултрамар. плава
50 пара	уљасто-окераста
	Фалсификати:
5 пара	жуто зелена
10 пара	затвор. црвена
15 пара	пурпурно љубичаста
25 пара	живо ултрамаринска
50 пара	тамно уљасто-окераста

Код динарских вредноста имамо тежи посао, јер се сусрећемо са више фалсификата, међу којима су најраспрострањенији Фурнијеови фалсификати (описани и од Дерока), али поред ових има доста већ ома успешних фалсификата, за које многи филателисти сматрају да су оригинали. — Ови фалсификати рађени су махом оригиналним клишејима, тако да се у цртежу не може запазити никаква разлика — осим код делом истрошених клишеја, али постоје знатне разлике у хартији, боји и зупчању марака.

Вредноста од 3 динара: Код ове марке познато ми је до сада 5 разних фалсификата, које у поређењу са оригиналима треба да разликујемо у следећима:

А) Оригинална марка. Познато нам је из досадањих публикација да постоје код ових марака две накладе, док трећа наклада је била припремљена, али још није уопште зупчана — тако да су нам познати само незупчани комади од исте.

Прва наклада се разликује од каснијих по томе, што је боја марака тамно-цикламен ружичаста (у више нијанса) — гума на маркама безбојна и скоро без разлике густо испуцана. — Код једног дела ове накладе је гума светло жућкаста, такођер густо испуцана.

Друга наклада штампана је у светлој боји исте основне боје као прва наклада, тј. цикламен-ружичастој боји. — Гума на маркама ове накладе је безбојна, глатка (није испуцана). Сл. 1.

Трећа наклада — позната је само незупчано (из недовршених табака) и као таква је дошла на тржиште. — Карактеристично је да има сасвим бледу цикламен-ружичасту боју.

Папир је код свих наклада исти, који сам у овом чланку изнео код нижих вредноста.

Цртеж свих марака динарских вредноста је $18\frac{3}{4} : 24$ мм величине (слика марке). — Зупчање је линијско $11\frac{1}{2}$.

Б) Фалсификати:

I. фалсификат — пореклом из Будимпеште, познат је до сада само незупчан. Боја се у свему подударала са бојом оригинала II. накладе, али је цртеж нејасан а хартија знатно тања од оригинала (сл. 2).

Карактеристика овог фалсификата је, да су доње оквирне линије на више места бојом заливане, тј. везане, а лик владара је замрљан као да има браду.

II. фалсификат — из Француске, по цртежу је добро успео (сл. 3), али има карактеристику Фурнијеовог фалсификата (описаног у Дероковим чланцима), јер је горњи део слова „Б“ у речи „СРБИЈА“ одвојен од усправног дела слова малом бе-

гинала и ових фалсификата, које се испољавају у нејасном цртежу, испрекиданим цртама и уопште замрљаном сликом марке. Већина ових марака долазе у збирке филателиста жигосане лажним жиговима „ОРАЊА“ и „БЕОГРАД“ (види сл. 4). — Зупчање је и код овог фалсификата линијско $11\frac{1}{2}$, али су рупице знатно мање од оригинала марке. — Хартија ових марака је жућкасте боје, а боја марке црвенкасто-



Сл. 1

Сл. 2

Сл. 3

Сл. 4

лом мрљом. — Боја ових фалсификата није погођена, јер прелази у лиласто-ружичасту боју, често са црвенкастим тоном. — Папир је жућкаст, мекан услед тога ни зупчање није оштро, а баш је оштрина зупчања карактеристика скоро свих оригинала. — Ови су фалсификати до сада познати само неупотребљени. — Зупчање је линијско $11\frac{1}{2}$.

ружичаста (са прелазом у месно црвену нијансу), која знатно отступа од боје оригиналне марке.

IV. фалсификат — је код нас најпознатији и потиче од чувеног „имитатора“ марака — фалсификатора Фурнијеа из Женева, који је израдио фалсификате тзв. „имитације“ од ове целе серије. — (Сл. 5). Карактеристична је разлика ових фалси-



Сл. 5

Сл. 6

III. фалсификат — непознатог порекла, је груба репродукција оригиналне марке, поновно пресликана и нанета на камен (јакко ситним растером рађено) — тако да је израђено литографијом. — Овај је фалсификат најпримитивнији од свих мени до сада познатих фалсификата, тако да и мање искусни сакупљачи могу на први поглед уочити знатне разлике у цртежу ори-

фиката од оригинала, описана и у чланцима Дероковим — а коју сам описао код II. фалсификата у овом чланку (разлика у слову „Б“ у речи „СРБИЈА“).

Слика марке је нејасна те има много ситнијих карактеристика по којима се разликује од оригинала — нарочито када се марке посматрају под јаким повећалом. — Ове ситније разлике не желим изнети, јер

је довољно битна горе изнета разлика у слову „Б“.

Боја марке није најбоље погођена, јер има у себи више црвенкасто ружичастог тона а недостаје онај карактеристични тон боје „цикламе“ — који је изразит код свих оригинала — у разним нијансама. — Хартија је бела, сатинирана, са јаким сјајем, док код оригинала марке су штампане на хартији без сјаја.



Сл. 7

Сл. 8

Гумирање марака је слично као код оригинала — испуцана, безбојна, само у јакој мери прелази у жућкасти тон.

Овај се фалсификат код нас растурао одмах иза првог светског рата.

V. фалсификат — пореклом из Беча. — Цртеж се скоро ни у чему не разликује од оригинала, само је нејасан, тако да је тачкаста позадина иза краљевог лика много тамнија него код оригинала. (сл. 6). Боја марке прелази у тамно црвенкасто ружичасту, а код неких комада у месно ружичасту боју.



Сл. 9

Сл. 10

Сл. 11

Карактеристична је мекана хартија а услед тога и веома лоше мањкаво зупчање фалсификата. — Марке су жигосане најчешће фалсификованим жиговима „БЕОГРАД“, али сам видео већ комаде и са оригиналним жиговима, што није никакво

изненађење, јер је у филателистичким круговима познато, да су после првог светског рата из Ниша развучене широм целог света све преостале залихе српских поштанских марака, клишеја и жигова, међу којима је било много тога и од овог издања.

Вреднота од 5 динара: Интересантно је, да су ову вредноту мање фалсификовали, — или мени нису познати сви фалсификати, јер сам до сада видео само 3 врсте фалсификата вредноте од 5 динара. Основне разлике између оригинала су исте као и код вредноте од 3 динара, тј. разлика у накладама, и то:

А) Оригинална марка

I. **наклада** је тамно љубичасте боје (у нијансама. — Цртеж марке потпуно јасан. — Величина цртежа хартија, гумирање и зупчање у свему се подударују са вреднотом од 3 динара I. накладе (сл. 7).

II. **наклада** је такођер по свим карактеристикама истоветна са вреднотом од 3 динара, једино се по боји не може упоредити. Боја ове накладе од 5 динара је светло љубичаста с прелазом у јоргованасту (сл. 8).

Б) Фалсификати

I. **фалсификат** — пореклом из Будимпеште. — Познат је само незупчан а израђен је помоћу оригиналних клишеја (сл. 9). — Боја марке је веома добро погођена, само хартија не одговара оригиналној марки, јер је хартија код фалсификата танка, мекана и жућкаста. — У промет су дошли ови фалсификати само незупчани — без гумирања и продавали су их специјалистима као „недовршене марке“ по доста високим ценама.

II. **фалсификат** — исто тако пореклом из Будимпеште, рађен је вероватно помоћу истих оригиналних клишеја. — Боја је и код ових одлично погођена и скоро увек се виде у тамно љубичастој нијанси. Овај је фалсификат зупчан линијским зупчањем

11^{1/2}, али су рупице знатно мање од оригинала. — Зупчани комади скоро без разлике долазе у промет жигосани лажним жигом „БЕОГРАД“ (сл. 10).

III. фалсификат — је онај описан под IV. фалсификатом вредноте од 3 динара, а потиче од швајцарског фалсификатора Фурнијеа. Типичне карактеристике нећу понављати, јер сам их описао код вредноте од 3 динара. — Боја фалсификата је светло љубичаста са јоргованастим тоном, који код оригинала уопште није познат. — Хартија, гумирање и остале особине су описане код вредноте од 3 дин (сл. 11).

Од истог фалсификатора постоји и „имитација“ марке од 1,— динар из ове серије — са истим типичним особинама, које смо описали код вреднота од 3 и 5 динара.

Из описаних видимо да је потребно да и наши напреднији сакупљачи, који располажу са доста искуства на пољу филателије, обратe много пажње код набављања марака овог издања, јер су фалсификати често ванредно добро успели, те се једва разликују од оригинала, нарочито у случајевима, где су фалсификатори радили уз помоћ оригиналних клишеја.

Сматрам да је још потребно напоменути, да се нарочито у кругу специјалних сакупљача сусрећемо са доста незупчаних комада, који потичу из недовршених остатака некадашњег депоа марака, а које су из Ниша развучене. — Ове се незупчане марке на први поглед разликују од фалсификата, јер им је слика јасна, оштра, а боје чисте.

ST. V. STOJNIC

Rastavljanje maraka iglastim probodom

Mnoge marke slovenačkog izdanja, kao i poslednjeg izdanja Srbije, i u opšte mnoge druge marke zupčane su loše, tako da zumbе nisu izbacile perforacione kružice, nego su samo probile hartiju. Uzrok ovome je, što su zumbе bile istupljene, te nisu mogle da proseku hartiju, nego su je probušile.

Jedno je nesumnjivo nastalo od istupljenih zumbи. Za ovu vrstu zupčanja klasičan je primer mali tabak od 10 komada maraka slovenačkog porto izdanja od 20 vinara. Na desnoj strani i gornji i donji red zupčanja je sa potpuno isečenim i istisnutim perforacionim kružicama, a na levoj strani su samo



Sl. 1

Kod tih maraka, naročito kod neupotrebljenih, na poledini vidimo gruba ispupčenja istisnute hartije sa — obično — nepravilnim rupicama. Zbog toga se za ovu vrstu zupčanja kaže kao da je iglom probodena.

Katalog Mihel ovu vrstu zupčanja naziva »nadelstichartige Zähnung« i spominje ga kod marke Srbije br. 159.

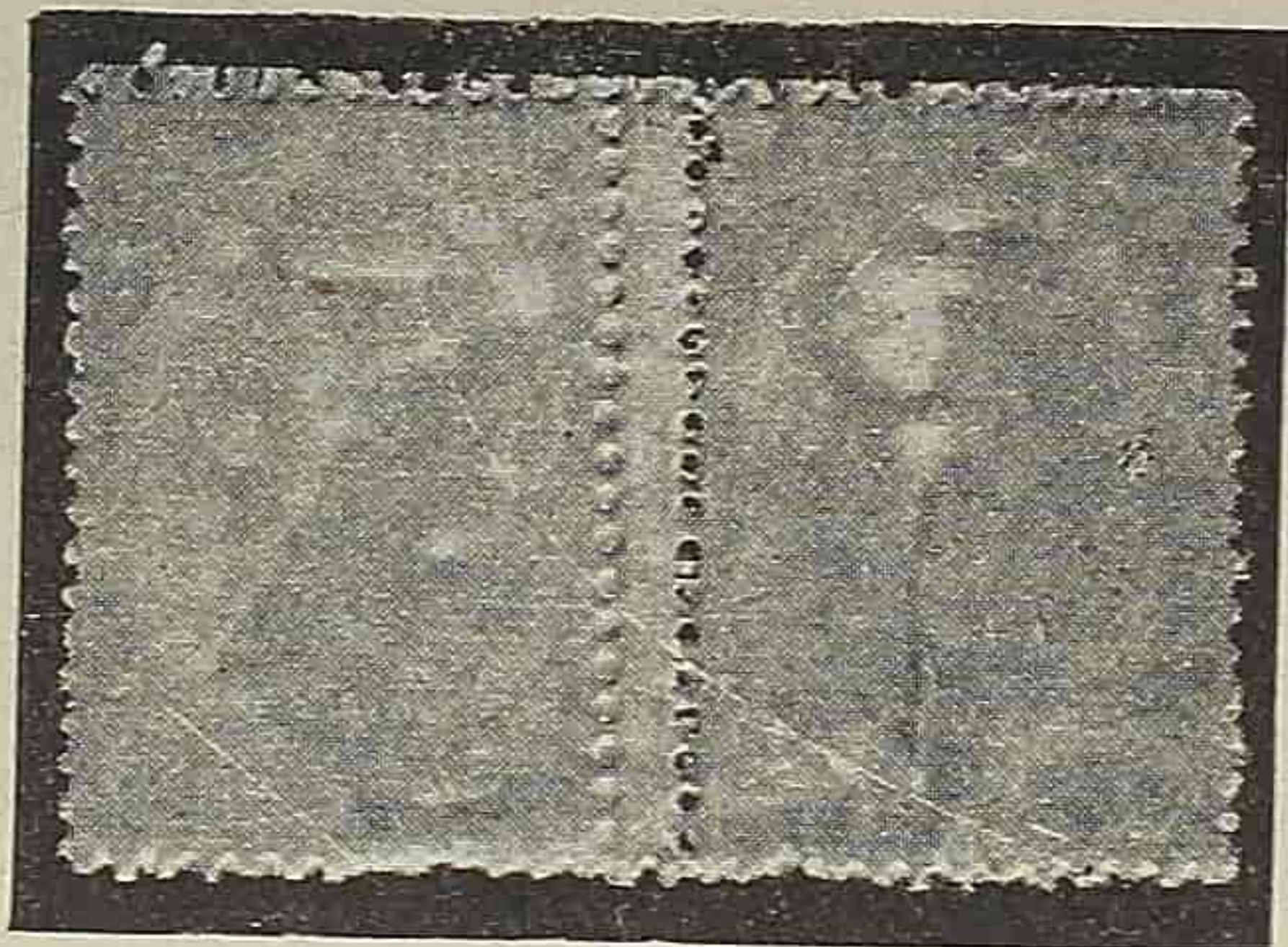
Međutim, već pre 15—20 godina zapazio sam da ima dve vrste ovakog zupčanja.

probušene rupice; kod nekih je samo naprsla hartija na vrhu ispupčenja, a ima 2—3 kod kojih je samo ispupčena hartija (sl. 1) isto onako, kao kod drugog slepog zupčanja na paru maraka od 5 vinara istog izdanja (sl. 2).

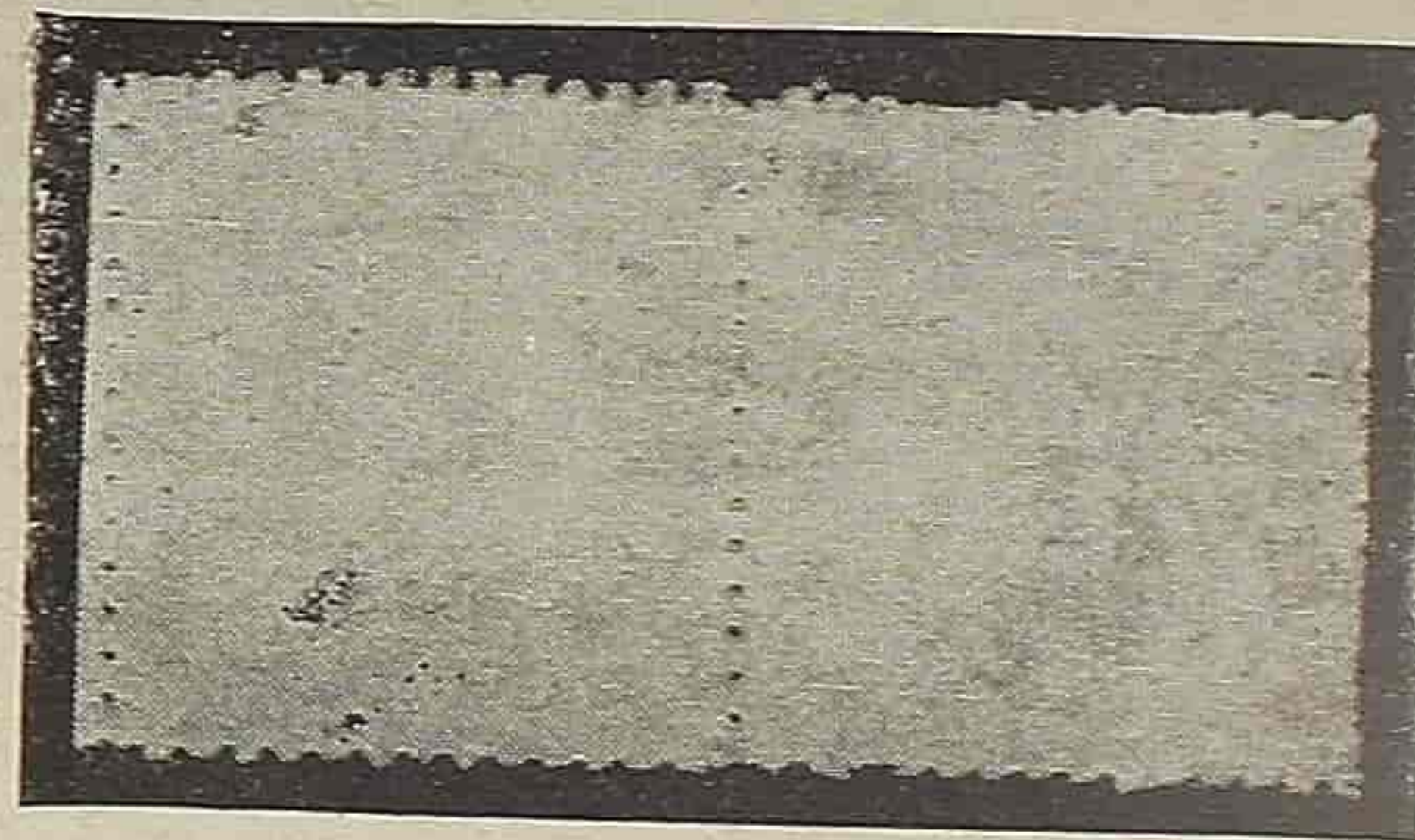
Kad ovo zupčanje razmotrimo sa lica marke, tu ćemo приметити потпуно правилне кружице редовне зумбе. Код неких рупица јасно се види да је зумба деломично zasekla hartiju.

Kod drugih maraka, na primer parova od 15 i 25 vinara (sl. 3), rupice su tako male i pravilne, da je teško pretpostaviti, da je to

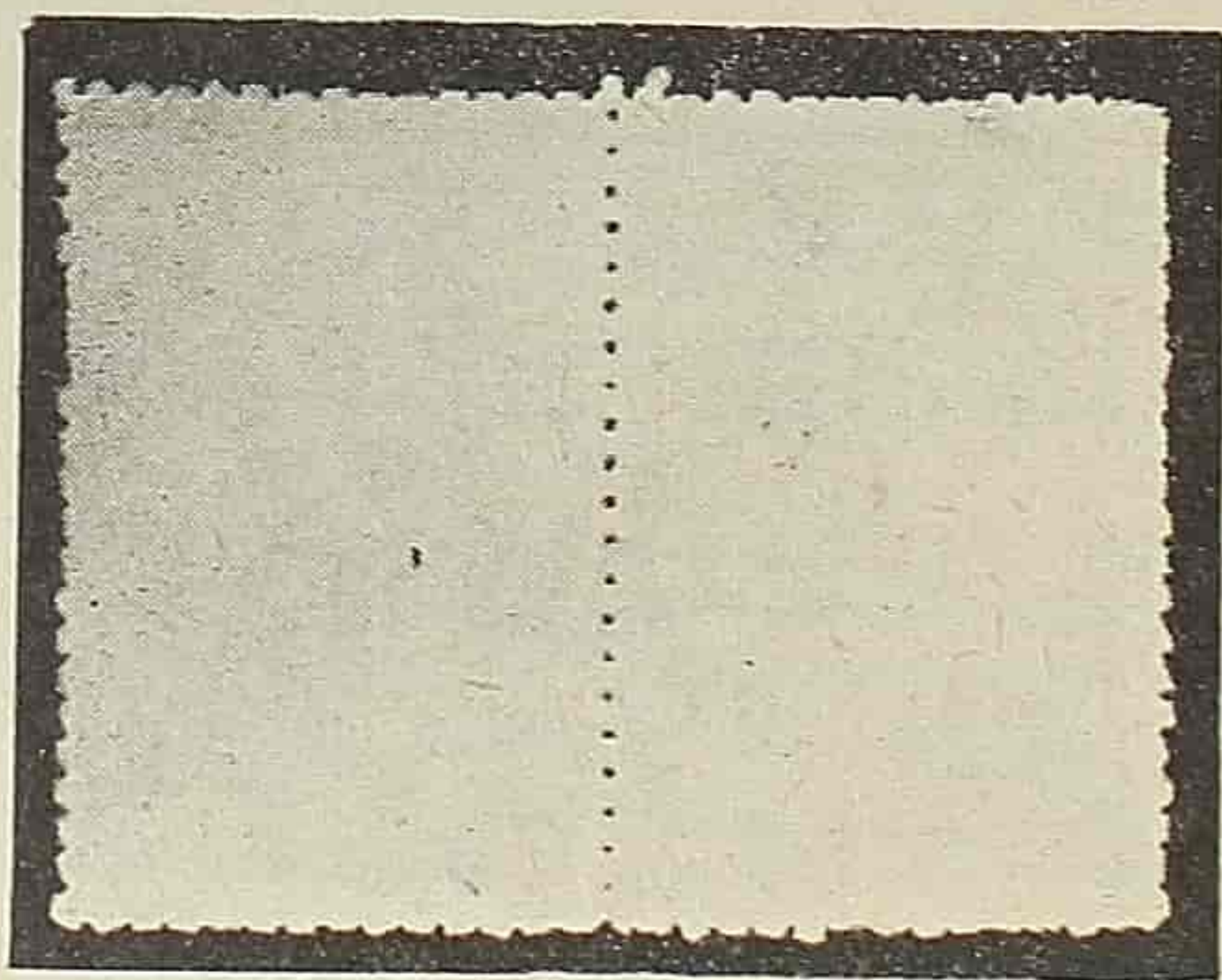
4). Gornje zupčanje sastoji se iz malih rupica, sličnih kao kod prednjih maraka od 15 i 25 vinara, a donji red su neobično sitne



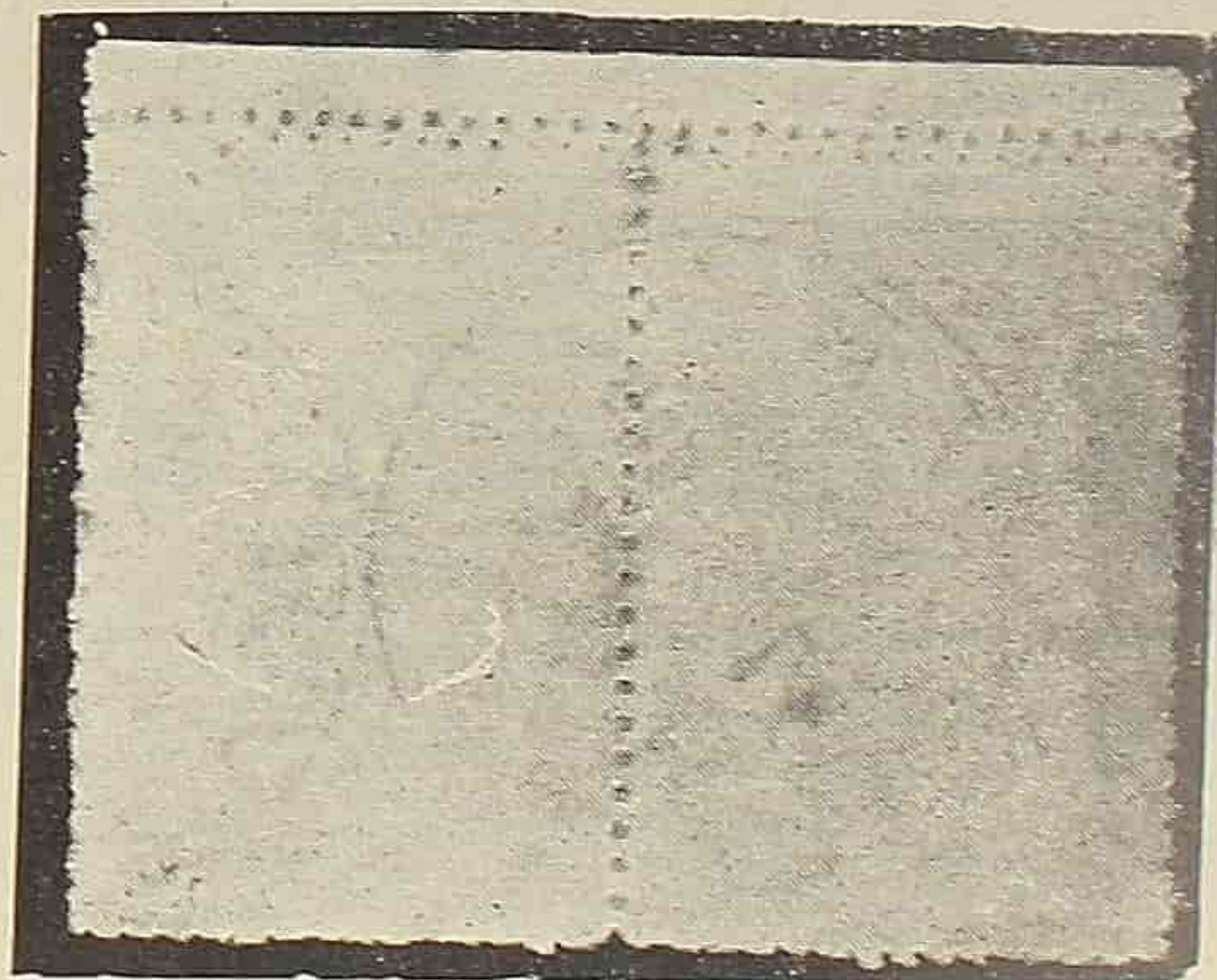
Sl. 2



Sl. 3



Sl. 3



Sl. 4

bušenje usledilo od istisnute zumbе. Pretpostavljam sam da je to zupčanje izvršeno **iglastom** zumbom, ali za to nisam imao dokaza.

Da je ova moja pretpostavka tačna, dokaz je par maraka slovenačkog izdanja od 2.— dinara. Gore imamo dvostruko zupčanje (sl.

rupice, koje potpuno jasno dokazuju, da su to rupice vrhova oštih igala.

Prema tome potrebno je u buduće kod objašnjenja rastavljanja maraka, pored ostalih načina, navesti i **iglasto zupčanje**.

АЛ. Ј. ПЕТРОВИЋ

Упути у филателију - Поштански жигови

Жиг на српском језику означава: а) справу за отискивање знакова на разним предметима и б) сам отисак знака на предмету.

Поштански су они жигови, које је употребљавала или употребљава извесна поштанска установа при вршењу поштанске службе.

Поштански су жигови много раније употребљавани него што су уведене поштанске марке — на 200 година пре њих. Први поштански жигови употребљени су 1661. године у Енглеској. Најстарији жиг у Ср-

бији био је употребљен 25. маја 1840. у Београду.

Најстарији поштански жигови били су, дакле, на предфилателистичким писмима и зову се предфилателистички жигови. Пред-

БЕОГРАДЪ:

филателистички су жигови сви они жигови, које је у поштанској служби употре-

бљавала извесна поштанска управа пре него што је почела да употребљава поштанске марке.

У почетку скупљања поштанских вредносница на поштанске жигове је обраћана пажња само у вези са поштанским маркама као доказ да је дотична марка (по-

Ради спречавања заразних болести (нарочито куге или колере) и писма су дезинфикована у пограничним карантинима и на таквим писмима ударани су такозвани дезинфекциони жигови.

Са увођењем поштанских марака настала је битна промена у циљу поштанских

БЕОГРАДЪ

ПРЕПОРУЧЕНО

БЕОГРАДЪ 27 юлиа

ништена тим жигом) испунила свој задатак — да је послужила за франковање неке поштанске пошиљке.

Задаци поштанских жигова били су у разна времена врло различити, па су зато кроз различите мена пролазили. Први жигови су имали задатак да покажу време транспортовања писма; они су носили ознаке дана и месеца; доцније је додато име места, а датуму ознака године. У неким земљама пак ранији жигови су били само са именом места и показивали само порекло писма. У Србији први жигови имали су само име места, а доцније им је додаван и датум.

жигова. Док је раније жигу био циљ да покаже порекло и време транспортовања, од сада му је први задатак да поништи употребљену поштанску вредносницу, да је онеспособи за поновну употребу, а ранији циљеви су дошли на друго место.

У прво време у већини земаља за поништавање поштанских вредносница употребљавани су нарочити жигови, састављени од разних црта и кругова, по неки пут са словима или бројкама у средини. Предајни жиг је тада ударан на писму са стране (поред) марке.

Данас скоро све земље употребљавају жигове са ознаком места и датума као

НАПЛАЋЕН.

FRANCO

ПЛАЋЕНО

✦ НАПЛАЋЕНО ✦

НАПЛАЋЕНО

ПЛАЋЕНО

Жигови су били: предајни (ударани код пошта којима је писмо предато), жигови приспећа (ударани код упутних, одредишних пошта), као и прелазни жигови (код пошта кроз које је то писмо само пролазило). — Било је и других жигова за разне врсте поштанских пошиљака и пословања — за хитна, препоручена и др. писма.

Како су у разним земљама били разни прописи, различити су били и жигови у то време. Најважнији су од употребљаваних жигова били франко-жигови за ознаку плаћене поштарине на поштанским пошиљкама; на њима су отискивани жигови са речју „FRANCO“ или „НАПЛАЋЕНО“ и др., сами или са жигом са именом места, — као знак да је такса наплаћена у означеном месту, одакле и писмо потиче. Наплаћени износ исписиван је руком или нарочитим таксеним жигом.

предајне жигове, а у исто време и за поништавање; истим жиговима се служе и за ознаку приспећа.

Жигови су редовни и пригодни. Редовни се жигови употребљавају на редовним сталним поштама за редовне потребе. Редовни жигови могу бити, према намени, врло различити: редовни (обични), за препоручена, хитна, авионска и др. писма, за недовољно наплаћену или ненаплаћену таксу, за новчане упутнице, на пакете итд.

Пригодни су жигови они, који се употребљавају по одобрењу надлежне власти за жигосање поштанских вредносница у некој важној прилици, на одређеним поштама и за унапред одређено време. На пригодним жиговима исписују се нарочити пригодни натписи и уцртавају одговарајући цртежи.

Жигови су још и ручни и машински. Првима се ударају жигови на појединачне

поштанске вредноснице, а други се употребљавају у великим поштама за непрекидно поништавање вредносница, нарочито на писмима и картама.



кога су углови понекад били заобљени или засечени. Жигови, који су требали да покажу време транспорта, имали су најпре датуме само са ознаком дана и месеца, а тек доцније и годину; и ови су жигови били или без оквира или у оквирима разног облика: кружним, четвороугаоним, елипсастим и др. — Доцније су у жиговима спојена оба задатка — показивање порекла и времена транспорта, те су на њима били исписани и име места и датум предаје; и ови су били или без оквира или у оквирима најразличитијих облика: правоугли, троугли, овални и др., али најчешће су били округли, а и код ових је било разлике у цртежу и у распореду натписа; било их је једно-, дво-, трокружних и прстенастих; у средњем кружном пољу

Међу поштанским жиговима заузимају нарочито место аутоматски франко-жигови (франко-типови), који су у последње време уведени скоро у свим земљама и изазвали у први мах помутњу код филателиста, — као будућа замена марака. Ови су жигови у истини заменили марке, али само у извесним ограниченим случајевима. Код великих надлештава, индустријских, трговачких и других предузећа са великом преписком, да би се рад око франковања марака упростио, поште су дале специјалне аутомате, који се употребљавају под прописаном контролом поште и место марака отискују на коверти поред



најчешће су били само датуми (у више редова, један испод другог: дан, месец и година, или све у једном реду), а по оби-

ЋУПРИЈА



таксе и поштанског жига име дотичне фирме, као и извесне рекламе. Први аутоматски жигови били су уведени код нас почетком 1930. (код Теслића у Сиску).

У току времена облик жигова је био врло различит, према циљу који се же-

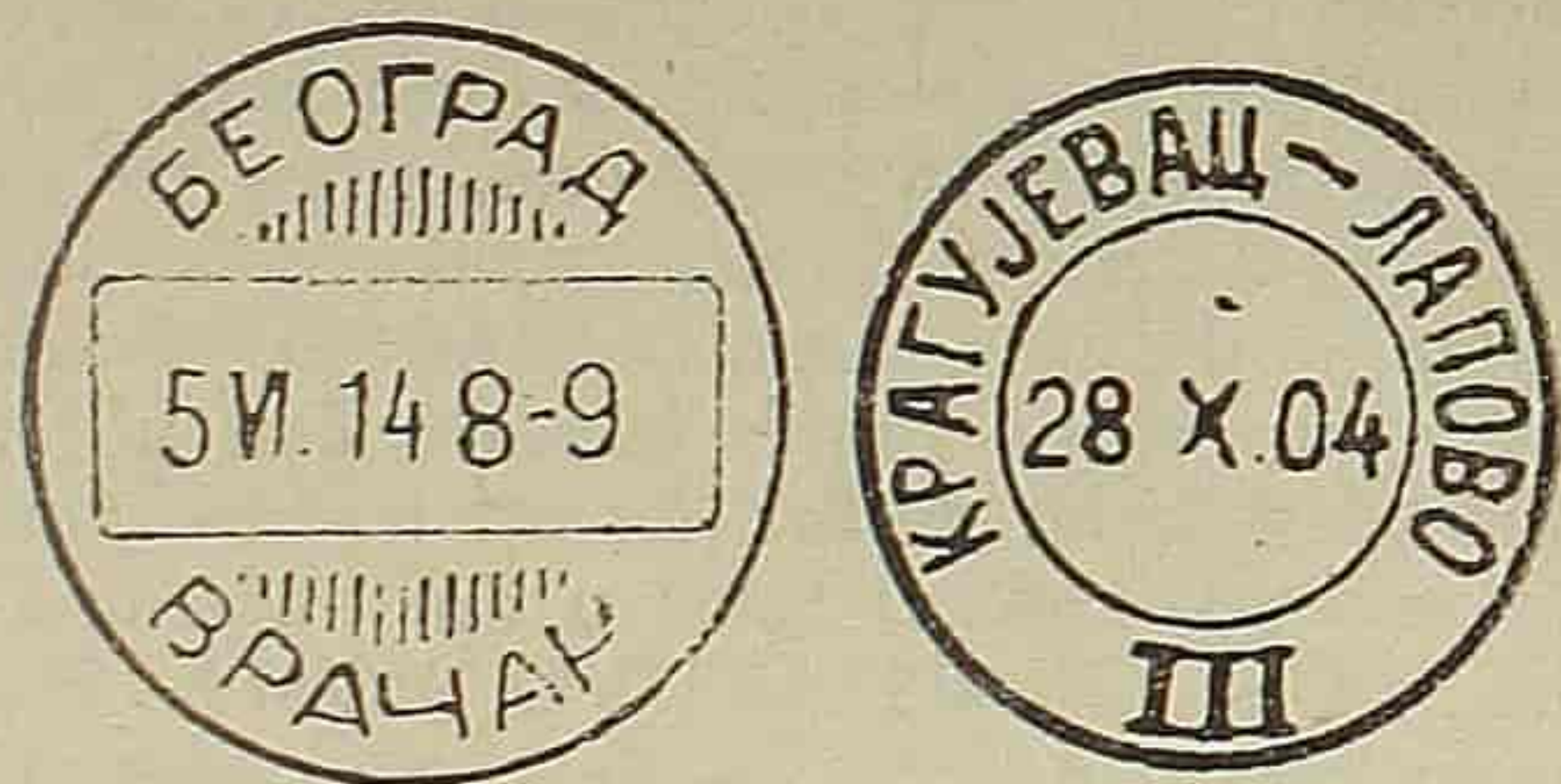
му круга или у прстенастој површини име места; доцније су кругови пресеци мостима, тј. двема паралелним линијама, између којих је био датум, а у отсечцима прстена било је име места и друге ознаке и украси; мостићи су се простирали или



лео њима постићи. Код жигова, којима је требало да се покаже порекло писма, била су имена места исписана обично у једном хоризонталном реду, без оквира или са оквиром, најчешће правоугаоним, код

само у обиму унутарњег круга или се протезали до спољног круга; врло често су унутарњи кругови били отсечани паралелним линијама у два кружна отсека, те образовале мостић, који је био у вези са

прстенастом површином; у мостићу је, као и раније, био датум, а околу у прстену име места и друге ознаке. Сегментне површине код прстенастих жигова, изнад и испод датума, или су остајале празне или испуњаване разним знацима или шарама (украсима) или шрафиране.



Нарочито је у честој употреби округло жиг „швајцарског типа“, код кога је датум у средини жига у једном правоугаоном оквирићу; остало је све као код других једнокружних и прстенастих жигова.

Ређе су натписи у редовима паралелним са датумом.

У жиговима покретних — амбулантних пошта место имена стављани су називи пруга, на којима је дотично саобраћајно средство саобраћало, а на железницама број те пруге, на бродовима име брода. На упутничким жиговима увек је означена њихова намена и име места.

За натписе су употребљаване разне врсте слова, но најчешће антиква и гротеск, ређе других врста, нарочито писана и цртана.

Према главној сврси жига било је потребно да његов отисак буде такав, да се не може никаквим средствима (хемиским или механичким) са марке отклонити, а да на њој не остави никаква трага; затим треба да буде јасан — читак, да се може прочитати име места и датум.

Према томе задатку справљане су и боје за жигосање. Оне су наносене на жигове са јастучића натопљених прописаном бојом. Да би се задовољили сви услови, јастучиће не треба јако натапати бојом, те да се са жигом дају замрљани отисци, — нити да буду суви, те да отисци буду сувише бледи.

Боје су различите и према хемиском саставу и врсти боје. Најчешће се узима црна боја, али се употребљавају и друге: љубичаста, зелена, плава, црвена и др.

Ручни поштански жигови су израђивани најчешће од метала, а има их од каучука и од дрвета. Ови последњи су или без датума или са непроменљивим датумом.

Жигова има исправно употребљених, услужних, накнадно употребљених, лажних и др.

Исправни, у филателистичком смислу, су жигови, који су употребљавани на поштама за време, док су биле у течају марке, које су њима поништаване или док нису званично повучени из употребе, или, на предфилателистичким писмима, у времену када је писмо писано (што се види из садржине писма).

О услужним, накнадно употребљеним, лажним и др. жиговима било је речи у чланку о поништавању марака, објављеном у бр. 2 „Филателисте“ за ову годину. У томе чланку речено је и какав треба да буде жиг, који задовољава све захтеве заинтересованих филателиста.

Скупљачи и испитивачи жигова обраћају пажњу не само на слику жига и на натпис на њему, већ и на величину како целог жига, тако и његових појединих саставних делова, на боју жига, а у извесним случајевима и на њен хемиски састав; мора се пазити и на време употребе жига, с обзиром на време течаја поштанских вредносница поништених тим жигом.

ЦЕЛИНИЦЕ

Наше

BRAN. NOVAKOVIĆ

Наше коверте за ваздушну пошту

Скупљање целина постало је у последње време веома популарно међу нашим скупљачима марака. Наша стручна литература посветила је целинама доста пажње, тако да су данас наши скупљачи целина увек о њима обавештени.

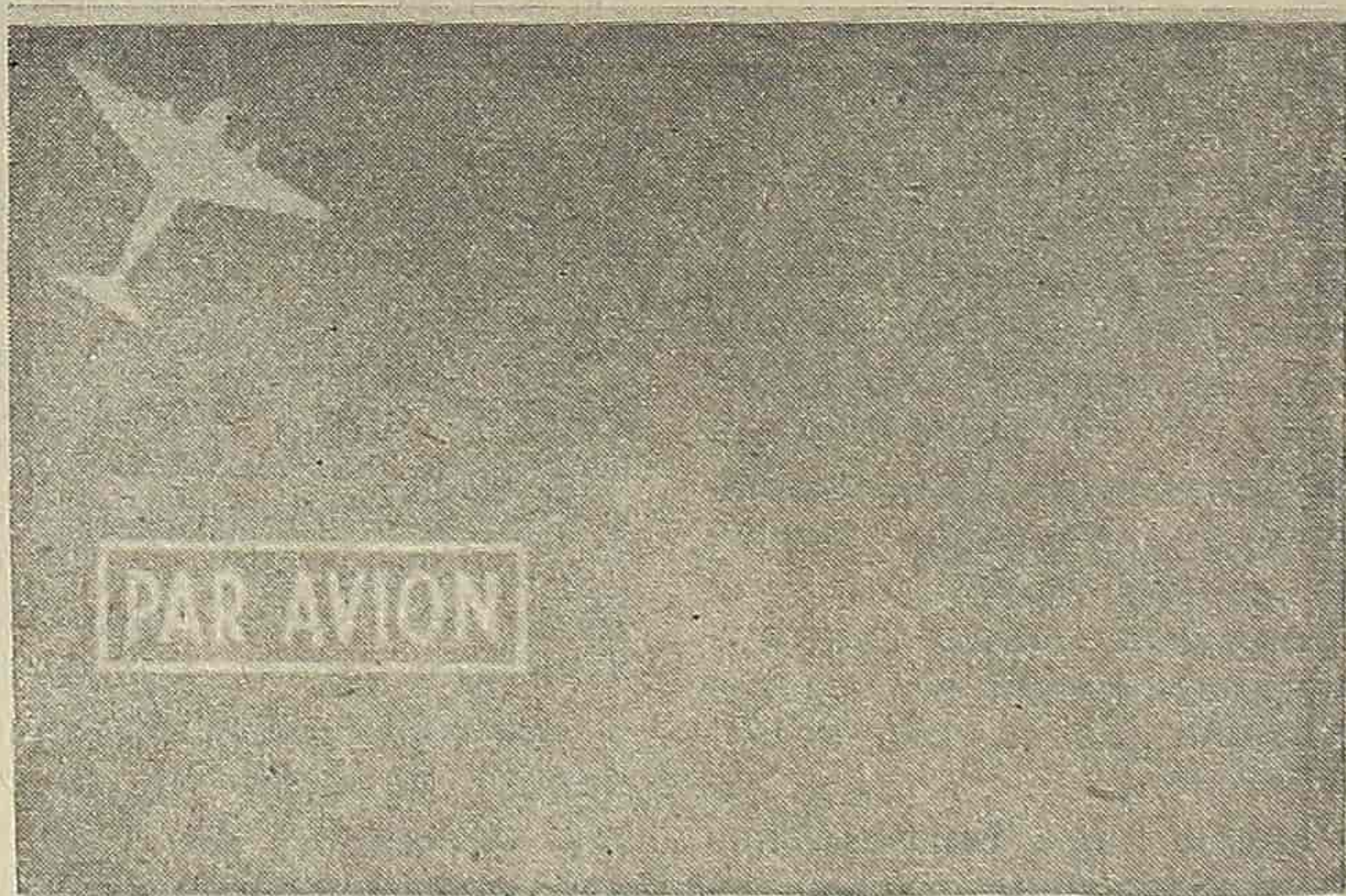
У скупљању ове групе целина, која се крстила у нашој терминологији као »авионске« коверте, не видимо никакве систематске обраде. Сва се обавештења у нашој стручној штампи свде на регистровање новитета и специјалитета, којих из дана у дан имамо све ви-

še i koji su, bez sumnje, neobično interesantni. Ako pogledamo bilo koju zbirku avionskih koverata, zapazićemo kako je sakupljeno sve bez reda u jednu grupu, tako da se često ni sam sakupljač ne snalazi u tome haosu. Razlog ovome mahom leži i u velikom broju varijacija boja: vrednosne oznake, okvira (zastave) i podloge.

Prema raspoloživom materijalu, studijom kroz četiri godine, od kad su prve naše avionske koverte ugledale svet, klasifikaciju avionskih koverata možemo ovako izvršiti:

A. Avionske koverte bez vrednosne oznake

Ove koverte prodavala je pošta pre uvođenja koverata sa utisnutom taksom — vrednosnom oznakom i mogu se uzeti kao preteče koverata za vazдушnu poštu.



Na adresnoj strani koverte, u levom gornjem uglu nalazi se beli avion dvomotorac, a ispod njega, nešto ispod sredine koverte, blizu leve ivice beli pravougaoni okvir veličine 49×15 m. m. sa belim slovima u njemu »PAR AVION«. Nikakvog drugog teksta nema, već je cela ostala površina koverte obojena »meliranom« zelenom ili plavičasto-zelenom bojom, te, prema boji, razlikujemo dva štampanja:

- Aa. — zelenkasta
- Ab. — plavičasto-zelena.

B. Avionske koverte sa utisnutom vrednosnom oznakom

Glavna karakteristika je slika vrednosne oznake (marke). Ova slika je oblika položenog pravougaonika, veličine $36\frac{1}{2} \times 20$ m. m., utisnuta na belom polju veličine $39\frac{1}{2} \times 23\frac{1}{2}$ m. m. Crtež simboliše petogodišnji plan kroz sliku radnika i radnice, te elektrifikacije i industrijalizacije; sa gornje desne strane dvomotorac u letu; natpis »JUGOSLAVIJA« gore u latinici, dole u ćirilici. Vrednost 5 din.

I. Koverat-pismo. — To je u stvari papir u celini, previjen, pa je prva prednja strana

štampana, a ostale tri su čiste. Na prvoj strani u gornjem delu u desnom uglu utisnuta je vrednosna oznaka u dve boje (crveno-smeđa i čokoladasta) na belom polju; na sredini je tekst »KOVERAT — PISMO« (crvenim slovima); u gornjem levom uglu, ukoso je beo pravougaonik vel. $33\frac{1}{2} \times 12$ m. m. sa dvorednim tekstom od belih slova »AVIONOM / PAR AVION«. Ispod toga četiri adresne crvene linije iz celih crta, prve tri duge po 92 m. m., a četvrta (za oznaku mesta opredelenja), deblja duga 44 m. m. Podlogu štampe, na prvoj strani, koverte čini ultramarinsko-plav tepih sastavljen od tračica između petokrakih zvezdica; tekst u tim tračicama od belih slova »MINISTARSTVO POŠTA FNRJ« oivičen belim rubom. — Taj gornji deo prve strane, određen za adresu, oivičen je, naizmenično, bojama državne zastave. Donji deo

prve strane, koji sačinjava u koverte zadnju stranu, ima trobojni rub samo sa leve strane; u gornjem levom uglu oštampana je, u crvenoj boji, reč: »Šalje:«. — Papir je žućkast.

II. Drugi tip čini gotov koverat sa priloženim papirom. On se razlikuje od onoga pod I. i po kroju, zatim što nema teksta »KOVERAT — PISMO«, kao i u adresnim linijama. Prva adresna linija je tačkasta dužine 35 m. m., druga, isto tako tačkasta, dužine 123 m. m., treća dvostručna (gornja tačkasta, donja debela crta) i četvrta tačkasta, obe duge 58 m. m. Za razliku od koverat-pisma, papir je ovde tanji i beo, a boja podloge je plava.

Kod ovih podloga ima dve veličine:

- 1) 145×91 m. m. — mali
- 2) 148×94 m. m. — veći.

a sem toga, kod ove pod 2) postoji još i 3) isto kao 2), samo na poledini (odnosno na kapku koverte) nedostaje reč »Šalje«.

Osim ove tri bitne razlike gotove koverte obiluju bogatstvom nijansa. Ako želimo specijalizirati po bojama, imamo sledeće razlike:

a) Boja podloge od svetlo do tamno plava, te i zamrljana crvenom bojom;

Podela naših avionskih koverata može se šematski predstaviti ovako:



b) Boje ruba (zastave): crvena od ciglaste do karminaste, plava od svetle do tamne, zatim blede boje;

v) Boja slike vrednosne oznake od blede do tamno višnjeve, vatrena boja i t. d.

Na kraju da pomenemo i brojne greške, naročito u pomeranju slike vrednosne oznake.

I. Koverat-pismo.

II. Koverta sa priloženim papirom za pisanje, sa slikom simboliziranog petogodišnjeg plana:

1. — Manja koverta, sa podlogom veličine 145×91 m. m.

2. — Veća koverta, sa podlogom veličine 148×94 m. m.



III. Biro za filateliju najavio je u svom obaveštenju br. 65 novu avionsku kovertu sa novom slikom vrednosne oznake, sa Triglavom (Vidi »Filatelistu« br. 2/51).

3. — Ista kao 2., samo bez reči »Salje:« na kapku koverte.

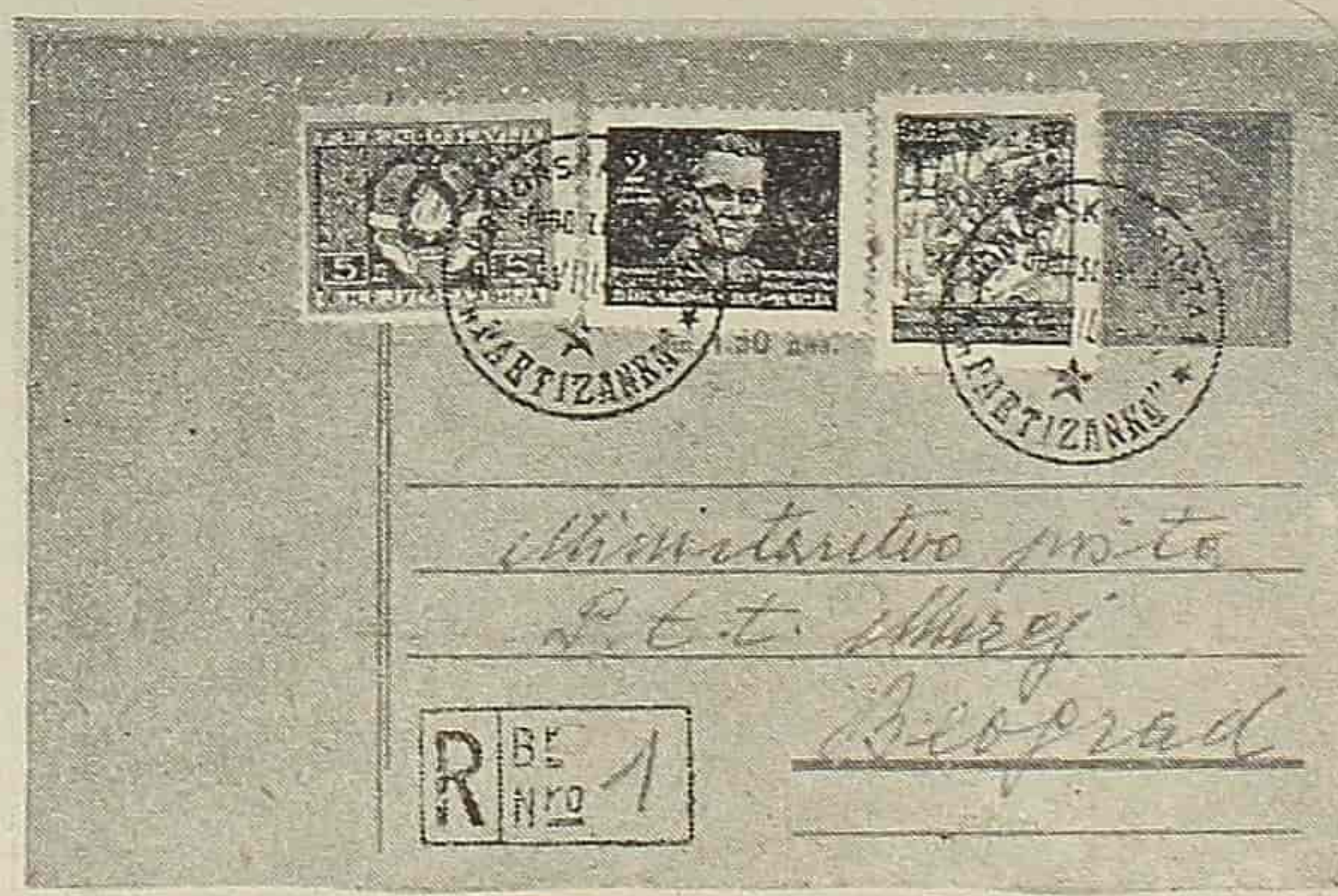
III. Koverta sa slikom Triglava (u pripremi).

ПОМОРСКА ПОШТА

Поморска пошта је као и свака стабилна пошта, која се отвара за потребе путника и посаде на путничким бродовима, који одржавају редовну међународну линиску пловидбу. Она обавља у свему пословање према прописима и тарифи, који важе на подручју оне земље, којој брод припада; снабдевена је свима потребним поштанским реквизитама, као што су: жиг са називом брода са ознаком места и дана, вага, каса, преграци за деобу писама, ковчежићи итд. За подручје брода, на коме се налазе путници и посада, врши пријем, отпрему и испоруку писмоносних пошиљака. Путници и посада на броду могу

томе да на једном од „декова“ или на мосту за укрцавање на брод може да стави ковчежић за писма, у који могу убацивати писмоносне пошиљке и грађани земље, у чијим се територијалним водама брод налази, а пошиљке се у овом случају франкирају по тарифи и у маркама оне земље у чијим се територијалним водама брод налази.

После ослобођења наше земље од окупатора и домаћих издајника, када је наш највећи путнички брод враћен у земљу и када је под именом „ПАРТИЗАНКА“ требао да пође на прво путовање, Министарство поморства тражило је од Министар-



у поморској пошти купити марке, предати обична и авионска писма, као и писма са нарочитим руковањем (препоручено, уз повратницу и др.). Поморска пошта примљене пошиљке жигоше, сређује и распоређује по местима опредељења, земљама и правцима отпреме, водећи рачуна да најбрже стигну у одредишта. Примљене пошиљке на делу путовања између две луке поморска пошта отпрема у закључку, пошти оне земље, чија је лука, која их даље отпрема до места опредељења најбржим поштанско-саобраћајним везама. Поред побројаних послова поморска пошта има за дужност да продаје поштанске марке у филателистичке сврхе и зато се код поласка брода на путовање снабдева са свим комплетним серијама марака у течају.

По међународном праву пошта на прекоокеанском путничком броду ради само за време бављења у домаћим територијалним водама или на отвореном мору. Међутим, пошта се затвара и њена функција престаје, чим брод уплови у стране територијалне воде. Једино право, које има пошта на путничком броду, састоји се у

ства пошта „да у смислу чл. 48 Светске поштанске конвенције изволи организовати поштанску и телеграфску службу, која би у свему функционисала у складу са одговарајућим прописима наше унутрашње службе и међународних конвенција“. До тада на броду није било поштанске службе, а нити поште за потребе путника и посаде.

Министарство пошта, на основу тога, донело је одлуку, да се, у вези поменутог члана Светске поштанске конвенције и у смислу Споразума о вршењу поштанске и телеграфске службе на путничким и мешовитим бродовима међународне линиске и слободне пловидбе о преносу поште на свим бродовима паробродарских предузећа, на нашем првом прекоокеанском броду „ПАРТИЗАНКА“ отвори „ПОМОРСКА ПОШТА 1“.

Први пут са радом отпочела је „Поморска пошта 1“ 21 августа 1948 г., када је „Партизанка“ ишла на путовање на линији Ријека—Ђенова—Марсељ—Сент Винцент (Капвердска острва)—Рио де Жанеро—Буенос Аирес и обратно. Водитељ поморске поште на том путовању био је друг До-

Брић Живко, а на другом путовању друг Обајдни Славко, обојица поштански службеници.

Жиг места и дана „Поморске поште 1“ изгледао је овако: Облика округластог, у средини, као и код сваког поштанског жига, налази се покретна ознака дана, месеца, године и часа; изнад тога, водоравно, стоји — нешто ужим словима написано — »JUGOSLAVIJA«, а испод је изгравирана већа петокрака звезда. У горњем полукругу стоји великим словима »POMORSKA POŠTA«, а у доњем полукругу још нешто већим словима »PARTIZANKA«. Горњи натпис одвајају од доњег натписа две мале петокраке звезде.

Из овог кратког описа „Поморске поште 1“ видимо да је и код нас, као и код других земаља постојала поморска пошта, а сигурно постоје и сада услови да се отварају нове поморске поште с обзиром на број и на величину наших нових бродова.

„Поморска пошта 1“ на „Партизанки“ примила је од путника ради отпреме многа писма, како обична, тако и са нарочитим руковањем, за све крајеве света. Писма жигосана жигом места и дана те поште, с обзиром да пошта више не ради,

данас претстављају филателистичку реткост и велико интересовање скупљача отисака поштанских и пригодних поштанских жигова.

„Партизанка“ на свом другом редовном путовању пристајала је у Дубровнику ради укрцавања путника, утовара и истовара поште. „Поморска пошта 1“ је све примљене пошиљке на том делу пута предала ради отпреме пошти Дубровник, која их је отпремила даље у места опредељења. Према сазнању, на основу усмених исказа неких поштанских службеника упућених у рад поморске поште, била је прилична количина писама, чија се места опредељења највећим делом налазе на територији НР Хрватске и Словеније. На филателистима је да их нађу и сачувају од пропасти.

Детаљније податке о раду „Поморске поште 1“, у колико се буду могли наћи, објавићемо у наредним бројевима.

Податке за овај чланак дао ми је друг Милутин Илић, бивши управник п.т.т. музеја и друг Иван Шојат, директор „Југофилателије“, који је у бр. 195 П.Т.Т. органа службеника п.т.т. написао чланак „Прва наша поморска пошта“.

Велимир Цизел

Нови пут савремене филателије

Питање прелажења са генералног скупљања марака на скупљање по темама, односно по мотивима, код нас су обрађивали: Б. Мрђа у октобарском, а С. Манжелеј у децембарском броју „Филателисте“ за 1949 год.

Оба аутора слажу се у томе да је генерално скупљање целог света, једног континента или једне групе држава све више отежано и то: због бујице нових марака, које у претераном броју издају неке администрације, а друго, ради неких мера, које поједине администрације заводе, првенствено у циљу повећања девизних прихода или ради заштите своје валуте.

Међутим, ова два момента не чине основ разлога за прелажење на скупљање марака по мотивима, ма да су и они од утицаја. Нови пут у филателији, који напушта класични метод генералног скупљања, изазван је првенствено тежњом за оживљавањем стваралачке, васпитне снаге филателије, која треба да да скупљању марака*) нову садржину, јер је историско научно истраживачки рад код масе скупљача потпуно ишчезао, а цела се „фи-

лателија“ састојала у томе што би скупљач, служећи се каталогом, идентификовао марку и оцртао је, а сем тога утврдио и њену каталожку вредност — цену. Дакле, интересантне су у главном бројке номиналних вредности, на основи којих се утврђује којим редом треба да су марке сложене и да ли је серија комплетна, док већину скупљача смисао саме слике слабо интересује. Већина скупљача не стара се да смисао и садржину марке протумачи и схвати. Скупљање се, дакле, обавља механички, у отсуству сваке идејности, без стремљења ка сазнању, ка оплемењивању и богаћењу ризнице скупљачева знања, науке и културе.

У овоме лежи основа, која озбиљније филателисте већ дуже време наводи на размишљање о реформи скупљања марака. Само збирка којом провејава јединственост замисли и духа, која живи од прве до последње марке и која са сваком новом серијом документарно јача, може оправдати сврху скупљања марака уопште. А таква збирка може бити једино тематска збирка, односно збирка мотива, јер су опште збирке у главном некомплетне

и према томе не пружају материјал, који би омогућавао праву филателистичку студију, не садрже материјал који би дозвољавао научно истраживачки рад у погледу утврђивања историског развоја поште, путем марака, жигова и разних других вредносница, које чине јединствене документе и служе као доказни материјал.

Према изнетоме, маси скупљача генерално скупљање у опште не одговара. Напротив, оно их заводи на странпутицу, на сувишне издатке и има за последицу да скупљачи, уместо да заволе марке, напуштају скупљање. Генерално скупљање захтева повећање издатка услед тога, што се неке марке врло тешко набављају, јер су ретке и имају због своје реткости високу цену, док то није случај код тематских збирки. Збирка по мотивима, и када није потпуна, она ипак има свој садржај и према томе претставља заокружену целину.

И мимо тога метод скупљања по мотивима свакако је за масе скупљача сврсисходнији, занимљивији, приступачнији, а што је најважније далеко поучнији. Овај нови метод, дакле, није изазван само отежаним могућностима генералног скупљања, већ једном чисто психолошком потребом. Овај нови метод све више осваја редове скупљача причињавајући им истинска задовољства, јер су се коначно отарасили безидејног и бесциљног сортирања марака, по оцртаним квадратима албума.

Данас скупљачи тема већ почињу да систематски користе све оно што могу да им пруже марке као „енциклопедија у сликама“.

Простор једног чланка и сувише је скупчен, да би могао обухватити све оно што би требало нашим скупљачима марака изнети, да бисмо их убедили да имају тематске збирке знатне предности пред општим збиркама. Метод скупљања марака по темама назван је „конструктивном филателијом“, јер је заиста приступачан најширим слојевима, којима је у стању да пружи стварну допуну знања и врло солидну разоноду.

Да бисмо наше тврђење бар донекле поткрепили, послужићемо се приказом тематске збирке „бродови и поморци“. Помоћу марака т.ј. енциклопедијом слика ми ћемо доста спретно илустровати нашу тему са више гледишта. Зависи од циља, који желимо постићи. За приказ историјског развоја наше морнарице употребићемо марке са сликама кинеских џунки, црначких чамаца, венецијанских гондола, па преко грчких и римских ратних лађа на весла, дубровачких, венецијанских и Колумбових галера и једрењака, па викиншких и ханзеатских бродова, све до данашњих гиганата, као што су „Хамбург“, „Бремен“,

„Нормандија“, те ратни бродови „Клемансо“, „Мисури“ итд.

У исту тему улазе открића: Кабо, Колумбо, Васко де Гама, Пинто, Кук, Магелан и низ других морепловаца, који су својом смелашћу задужили човечанство, овековечени су на маркама.

Арктичке експедиције Амундсена, Нансена и руских истраживача на ледоломцима у областима вечитог леда, бескрајне ноћи и поларне светлости, сликане на маркама изазивају нашу радозналост и нагоне нас да читамо о „Чељускинцима“, о „Седову“, о „Водопијанову“ итд.

Заслужни адмирал, победници у поморским биткама, такође су бројно заступљени у нашој филателистичкој пинакотеки, нису пропуштени ни конструктори ни проналазачи, који имају заслуга за развој так поморства.

Марке, односно слике из ове теме могу бити употребљене и са видика ратне морнарице, трговачке или рибарске итд.

У оваку једну тему прикупљене марке разних земаља и континената дају заиста врло прегледну, занимљиву и поучну слику, док би ове марке, разбијене на опште збирке по земљама, биле једва запажене.

Тематску збирку може разумети сваки скупљач, па и онај најмлађи, који је тек почео да иде у школу, па и сваки почетник, међу којима може бити и оних са мањим образовањем. Оваква збирка постаје заиста помоћно васпитно средство.

Свакако треба скупљачима помоћи, да тему лакше схвате и да је обрађују са што више разумевања. Њих треба водити и њима треба објашњавати, а помоћу слике све се лакше и брже схвата и боље памти. Марка је према томе очигледно средство наставе, марка спада у прибор за више ваншколско образовање савременог човека, а ово важи нарочито за оне, који не воле књигу, који тешко читају и уче, или немају могућности да читају.

Да би тематска збирка добила своју пуну вредност, треба уз поједине марке и серије сачинити одговарајуће текстове којима се тумаче слике. Овај текст би требало стално дотеривати и попуњавати, чиме би се корисност скупљања марака још више повећала.

Према изнетом, класичном скупљању марака измиче се тло. Овај процес прелажења са генералних збирки на тематске ништа неће моћи да заустави, као што ништа неће моћи да заустави процес прелаза са скупљања жигосаних марака на скупљање чистих марака.

Сада, у почетној фази развоја уређивања збирки по мотивима, поставља се питање организовања скупљача мотива код нас.

Овим чланком смо отпочели прва излагања о збиркама мотива у циљу да заинтересујемо за тематско скупљање оне филателисте, који још лутају и нису нашли смирења у поплави емисија и у мноштву проблема, који им се намећу нарочито у почетку скупљања.

Сем тога биће наш задатак да окупимо и организујемо у оквиру нашег Савеза оне чланове, који већ имају тематске збирке, као: авиони, Црвени Крст, железнице, деца, цвеће, животиње итд., а у циљу што лакше прибављања и размене материјала за попуњавање збирки и у циљу повезивања са сродним организацијама у иностранству, као и ради пропагирања новог правца у филателији у циљу што бржег омасовљења скупљања марака.

У земљама са развијенијом филателијом приступили су оснивању група, друшта-

ва, па чак и савеза. У Зап. Немачкој, где је филателија, у Европи, најјаче развијена и где је било пре рата интересовање за нашу марку највеће, већ је основан „Internationaler Verband für konstruktive Philatelie“, који води др. Л. Брауи. Задатак овог савеза јесте баш помагање развитка новог начина скупљања марака, у коме долази јаче до изражаја корисност марке као посредника образовања, науке, културе и цивилизације.

Проблем организовања скупљача мотива и помагање њихове делатности био је расправљен и на седници управе нашег Савеза, која је донела закључак, да се са низом чланака популарише скупљање марака по темама и да се изврше припреме за организовање група у подружницама са центром за размену за тематске збирке потребних марака у Београду.

Владета Јокић

Песталоци

Јохан Хајнрих Песталоци родио се 1746 године у Цириху у Швајцарској. Отац му је био хирург и очни лекар; али је већ у шестој години остао без њега, те се о њему даље старала само мајка — жена врло нежне и благе нарави. Живели су врло скромно и повучено, тако да је Песталоци слабо познавао свет изван своје куће и учиниоце, што је имало одраза у његовом опхођењу. Код њега се развила претерана осетљивост, а како је често био у дужим посетама своме деди, свештенику на селу, имао је прилике да упозна сиромашну сиротињу, те је од тада у њему почела да сазрева мисао, да отпочне са радом на уздизању потлаченог човечанства. По природи је био бистар, али ипак у школи није учио све предмете са подједнаким интересовањем. Поједине предмете је обрађивао до детаља, док је друге готово занемаривао. По завршетку гимназије у Цириху, ступио је у академију, али се затим уписао на правни факултет. Међутим, напоран рад на студијама и његово велико улагање труда учинили су, да се разболе и остави студије, па отпоче да се лечи. Када се опоравио, измени своју првобитну замисао да заврши правни факултет; реши се да постане привредник. У том циљу провео је годину дана на једном пољском добру ради праксе.

По завршетку пољопривредне праксе купи земљу у аргауском кантону, код села Бира; сазида кућу и створи угледно пољопривредно добро по имену „Ново дво-риште“. Исте године ожени се Аном Шулт-

меље своје педагогије и методике. — хајсовом, вредном и паметном женом. Али, будућност је показала да Песталоци није био створен за пољопривредника; ускоро је био упропашћен цео женин мироз, а дугови су почели да расту. Није клонуо духом, већ да би продужио свој рад, Песталоци одлучи, да споји своје добро са васпитним заводом за сиромашну децу. Ова идеја не само да је одушевила њега, већ одушеви и више његових пријатеља и познаника, који су га материјално помогли у овом подухвату. Песталоцијева замисао састојала се у овоме: у заводу би сиромашна деца имала потпуно издржавање и школску наставу, а за узврат она су му помагала својим радом у пољопривреди. Завод је отпочео са радом 1773 године, и у почетку је прилично функционисао. Међутим, Песталоцијеви питомци били су већином распуштена и искварена деца, с којом се није лако излазило на крај, за коју је била потребна само чврста рука. Песталоци, по самој својој природи, тих и миран, уз то безазлен и наиван, није могао са таквом децом да излази на крај, те успех није био скоро никакав. После пет година завод је коначно пропао.

Настао је период немаштине и одрицања за Песталоцијев дом, који је трајао пуних осамнаест година. За то време Песталоци се одао књижевности и написао своја велика дела: „Вечерњи часови једног пустињака“, „Линхард и Гертруда“, „Како Гертруда подиже своју децу“. Већ у овим радовима Песталоци је ударио те-

Покушао је да уређује и новине али није имао неког видног успеха у томе.

Тада се деси један догађај, који привуче Песталоцијеву пажњу. Французи су, у ратном налету 1798 г., опустошили кантон Унтервалд у Швајцарској, те је много деце остало без крова и родитељске бриге. Песталоци прикупи ову ратну сирочад, и 1799 године отвори сиротиште у Штанцу. У том заводу Песталоци је био отац, мати, наставник, економ и све друго, покушавајући да наставом са својим питомцима продужи оно, што је било започето у родитељским попаљеним домовима. Али, већ друге године по отварању завода, наилазе поново Французи, узимајући сиротиште за болницу, а Песталоција отерају. Настаје кратки период лутања. Песталоци иде у Бургдорф, па Минхенбухсе, да би најзад добио позив града Ивердена, где установи васпитни завод за мушку и женску децу, у коме је провео најславнијих десет година свога живота. Завод се по својој настави и методи управљања за кратко време тако прочуо, да су се за њега заинтересовале и крунисане главе, као пруски краљ Фридрих Виљем III, руски цар Александар I и др. Са свих страна долазили су у Иверден разни научници, педагози и државници да упознају Песталоцију, његов метод и васпитни завод. Али поред свега тога, Песталоци није имао све услове, да у заводу одржава примеран

ца настали су тада мучни дани, тако да је после десет напорних година, проведених у непрестаним трзавицама, био принуђен да, разочаран, затвори 1825 године свој завод у Ивердену. Отишао је свом унуку у „Ново двориште“ али, потресен и слоњен, разболе се, те га болесног пренесу у Бруг, где је 17 фебруара 1827 године умро. Сахранили су га на гробљу у Биру.

Својим истрајним научним радом на пољу педагогике како теориски, тако и практично Песталоци је исписао сјајне редове у историји педагогике. Стекао је велику славу као педагог великих квалитета, који је успео да обједини теорију са праксом, те да на очигледности своје наставе и методе изгради темеље своје научне концепције. Многбројни ученици у потпуности су развили и примењивали Песталоцијев педагошки метод после његове смрти, у чему се нарочито истакао његов верни следбеник, Дистверг.

Године 1846, о стогодишњици рођења, педагози су подигли у Биру леп споменик на гробу Песталоцијевом, са натписом, који се завршава речима „Све за друге, а ништа за се“.

1927 године, поводом стогодишњице смрти великог педагога, издала је Поштанска управа у Швајцарској једну серију пригодних марака, посвећену спомени на Песталоцију, у низу редовних емисија „Pro Juventute“. Ова серија састоји



ред, јер се настава, услед многих посета, често прекидала. Наставници, одушевљени младићи, окупљени око великог педагога, али без довољне спреме и заједничког плана, створили су својим уским погледима размирице и нетрпељивост, те су се изродиле међусобне свађе. Песталоци, коме је 1815 г. умрла жена, није био довољно енергичан да то спречи, те је успех завода постајао све слабији. За доброг стар-

се од 4 вредности, које приказују: 5+5 с. напуштено сироче, 10+5 с. сироче у Песталоцијевом заводу, а остале две — 20+5 и 30+10 с. приказују Песталоцију.

У спомен 200-годишњице Песталоцијевог рођења пуштена је 1946 године у течај једна пригодна марка од 10 с. са сликом Песталоција с профила.

Овим издањима швајцарска поштанска управа пренела је на поштанску марку

једну малу историју једног великог, несечичног човека-педагога, чија је успомена остала свежа и данас не само у Швајцарској, већ и код других народа. Да је ово тачно, најбоље сведоче „Песталоцијева села“ широм Швајцарске, која су установљена 1944 године на предлог Швајцарца Др. Кортија. Овај предлог дошао је као израз захвалности Швајцарске, што је избегла учествовање и страхоте минулог другог светског рата; замисао је потпуно спроведена у дело. Швајцарска влада је основала по разним кантонима „Песталоцијева села“ за збрињавање ратне сиро-

чади, у којима се налазе зближена деца — ратна сирочад Грчке, Немачке, Финске, Италије, Француске, Енглеске, и др. земаља. У овим „селима“ деца уче школе, у којима се предавања држе на матерњем језику. После наставе деца учествују у обради земље и другим пољопривредним пословима; за време одмора баве се разним спортовима, телесним вежбама, читањем и др. За време школског распуста одлазе на одмор у отаџбину својим преживелим рођацима, да би се опет вратили на „Песталоцијева села“ и учењу почетком нове школске године.

Немања Увалић

Како да средимо наше збирке

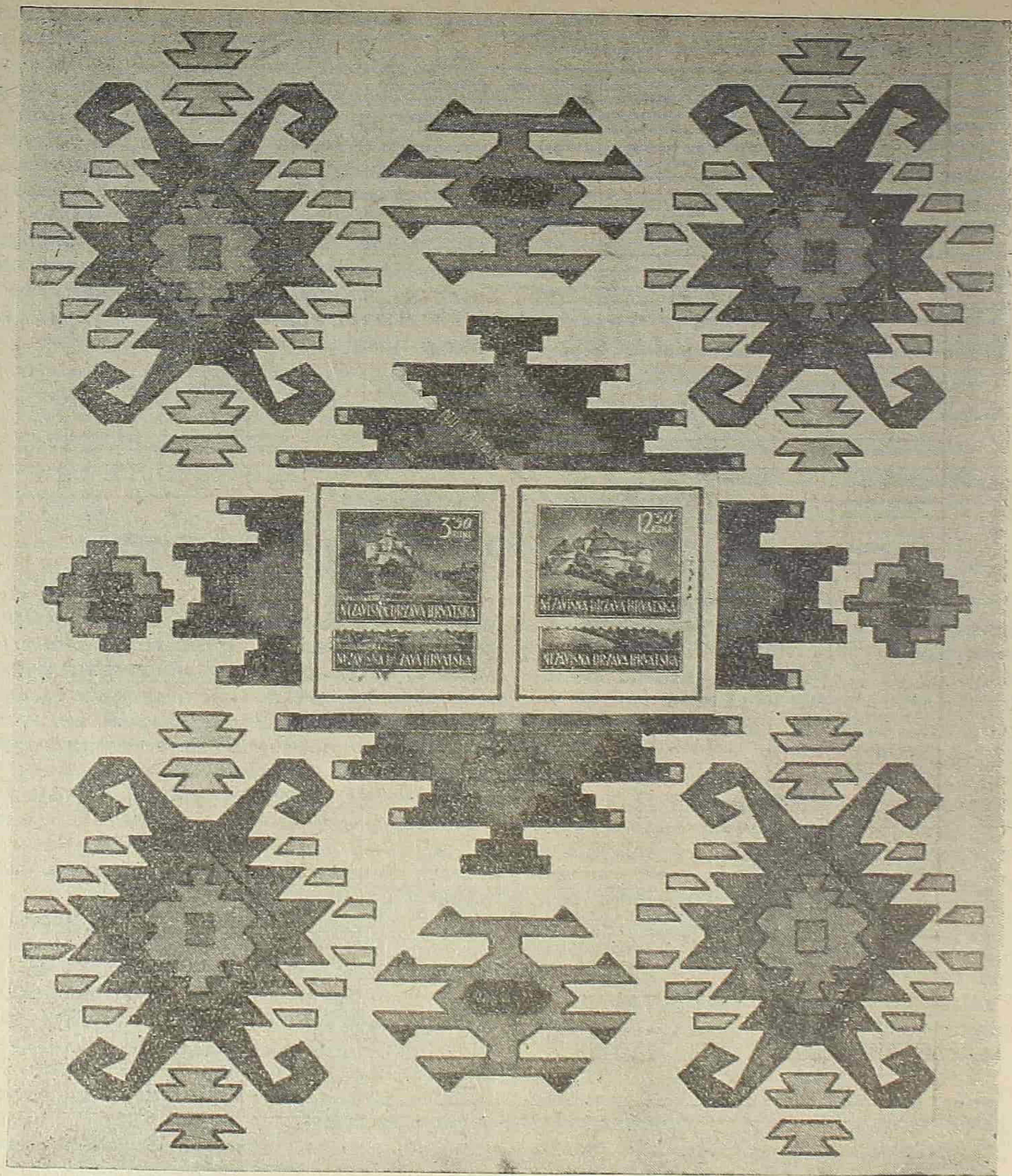
Чланак „Разне филателистичке збирке“ у „Филателисти“ бр. 10/50 побудио ме је да изнесем још један начин, како се збирка марака може лепо и декоративно укусно средити, односно како сам ја своју збирку средио.

Свака збирка, као целина, треба да претставља објекат естетски лепо и укусно сређен и уређен. Саме марке, које су предмет нашег сакупљања, ако су лепо сложене и распоређене, дају лепши утисак, него ако се једноставно поређају, рецимо у класере по редоследу одговарајућих вредноста. Моје је, према томе, мишљење да класерима треба да се служимо само за смештање дупликата за мењање и за привремено смештање марака намењених за збирку, док их у збирку не унесемо.

Збирка се најлепше може средити на белим картонима са једва видљивом милиметарском мрежом; ти картони треба да су на месту за превијање обложени платном тако да се не могу ломити. Картони се умећу у укусно израђене платнене или кожане корице са федерима, које држе све картоне у виду повезане књиге. Добра страна тих корица и предност над онима са разним затварачима и бушеним картонима — листовима је у томе, што се увек картони могу просто и једноставно вадити, уметати, додавати или одузимати отварањем корица, а да при томе не постоји никаква опасност по картоне, да ће се, можда, због чешћег вађења цепати или кварити.

Пожељно би било да се на сваки лист — картон ставља само по једна серија марака и да се за њу поља одреде и учртају што је могуће лепше и укусније, а према вољи и жељи и на начин како то сам сакупљач збирке жели и сматра да

је најлепше. Код тога посла ће нам милиметарска мрежа на картонима много помоћи и посао олакшати. Распоред марака на појединим листовима је, разуме се, произвољан и може да се изврши на много разноразних начина и са много комбинација. Поља за поједине марке се могу само једноставно тушем извући — оцртати, а могу се сачинити мањи или већи оквири за сваку марку од више линија и са разним шарама и украсима, а потом, евентуално, још и један велики оквир за све марке те серије, односно за све марке на том картону. Оквири могу да се цртају црним тушем или да се комбинују из више боја, у коју сврху ће нам опет послужити тушеви у разним бојама. При томе врло је лепо и укусно, па и у складу са маркама, које ћемо на картон лепити, ако оквири за марке и евентуалне шаре око оквира израдимо у нашим народним орнаментима и са мотивима наших народних шара. Може и цео табак да се исцрта у шарама у боји, а само поља за марке да се оставе бела. Избор шара и мотива је при томе, захваљујући великом богатству наших народних шара и мотива и то за сваки крај наше земље различитим, тако велики, да нећемо претерати, ако кажемо да је неисцрпан. Према самој намени марака, према њиховим бојама или према крају наше земље, са којим издавање тих марака има неке везе, изабраћемо шаре тога краја, односно одговарајуће живописне боје и картон тако исцртати и средити. Комбинације положаја марака и народних шара, као и усклађивање мотива са марака са одговарајућим шарама су безбројне. Код марака које претстављају цвеће, могуће је, рецимо, у народним шарама израдити преко целог табака цвет, код кога ће на сваком листу цветне кру-



нице бити по једно поље за марке. Или код марака, које приказују авион, уцртати преко целе стране авион, па после унутар тога авиона уцртати опет поља за сваку марку у облику малог, према марки одговарајућег авиона, а међупростор попунити народним шарама, опет сложеним тако, да поједине боје шара изразито приказују мале авиончиће итд. Могућност комбинација је безгранична.

Одговарајући натписи, како на првој страни албума, тј. за коју земљу односни албум служи и све друго, као и натписи на свакој појединој страни — картону, односећи се на ту серију марака, треба да су

исто тако тушем израђени и то лепим укусно исцртани стилским словима, опет по жељи и избору цртача калиграфским, ронд, курзив, блок, редис, римским, готским, јонским или старословенским словима. Код избора врсте слова опет може бити одлучујући мотив и намена марке, тј. треба изабрати за односне марке најприкладнија слова или слова која су и на самим маркама употребљена.

Свако сређивање збирке изискује, разуме се, много истрајног и пожртвованог рада, стрпљења и свакако доста времена. Рад, међутим, истрајни и пожртвовани рад је у сваком случају награђен прво тиме

што сабирач има лепо, уметнички израђену и сређену збирку и, друго, што су користи од таквог сређивања збирке многобројне, а нарочито за омладину. Сређивач збирке се учи и привикава стрпљивом и истрајном раду, упознаје се и продубљује у све лепоте боја и комбинације наших народних шара. Разним самоиници-

јативним комбинацијама боја, шара, марака и распореда истих изграђује и профињује свој укус, одушевљава се и стиче смисла за оно што је лепо и оку угодно. Све то пак може бити од велике и безграничне користи у животу човека било кога занимања и професије.

КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ

ЈЕДАН ИНТЕРЕСАНТАН ЖИГ

Пошта Горња Тузла користи жиг са већ истеклим датумом. Како се 1949 године датум у мосту не може даље померати, то и у 1951 години још носи датум са годи-



ном 1949. Пошта у Горњој Тузли има само овај један жиг, који претставља интересантност за скупљаче жигова. На слици марка из 1950., а жиг из 1949. године.

Б. Н.

ПАД ЦЕНА ДОЛФУСОВЕ МАРКЕ

Велики пад настао је код цена Долфусове марке од 10 шилинга (бр. 560 по Цумштајну), која се код нас много тражи. Према ценама (по Цумштајновом каталогу) у 1946. години — за нове 475 фр. и за употребљене 450 фр. — стоје цене у 1951. години — за нове 160 фр. и за употребљене 125 фр. Предвиђа се и даљи пад цена ове марке и то све дотле, док се не утврди колико су марака у своје време немачке окупационе власти накнадно отштампале — са оригиналним клишејима. Тада би се можда цена могла усталити.

ДОМ ФИЛАТЕЛИЈЕ У МИНХЕНУ

Градска управа Минхена учинила је високо признање филателистичкој књижевности и филателији у опште стављајући на расположење за филателистичку библиотеку једну своју вилу у најотменијем кра-

ју вароши (Посартова ул. бр. 15). У новом дому стоје на расположењу за књижицу пет просторија, у којима су на поличним гвозденим патент-полицама за књиге прегледано поређане разне монографије, немачки и страни часописи, ценовници, изложбени и аукциони каталози и др. Заступљене су не само већ давно разграбљене ретке књиге, већ и данашња издања намењена свакодневној употреби.

Приступ је слободан сваког дана, сем суботе и недеље, од 8.30 до 16.30 часова не само минхенским филателистима, већ и страном, који пропутују кроз Минхен.

Скупљачима марака стоје на расположењу кварц-лампе за анализу марака, микрометри, зубомери, лупе и др.

ФАЛСИФИКАТИ ПРЕТИСАКА НА ИЗДАЊИМА ТРШЋАНСКЕ ЗОНЕ А.

Удружење тршћанских филателиста алармирало је појаву фалсификата претисака АМГ—ФТТ у последње време. Оно је упутило једно писмо Министарству пошта у Риму, у коме предлаже да се марке Италије и оне одређене за Трст не штампају у истој боји, те да би се на тај начин спречила дела фалсификатора.

ФАЛСИФИКАТИ ШВАЈЦАРСКОГ НАБА-БЛОКА

У иностраној (ван Швајцарске) штампи кружи глас о фалсификату НАБА-блока. Из датих обавештења види се да се ради о једном примитивном фалсификату, на коме су слике марака мање, папир тањи и гума глатка на место браздасте.

А.

ПРВИ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ ОГЛАС

Већ једну годину што је изашла прва марка на свијету, енглески „црни пени“, могао се у септембру 1841. читати у лон-

донском „Тајмсу“ оглас „Траже се марке“, у коме неки младић умољава људе добра срца, да му пошаљу марака за тапетовање његове собе, будући је од рођака и пријатеља скупио тек 16.000 комада, које му нису биле довољне за потпуно тапетовање собе.

14 ЦРКАВА НА ЈЕДНОЈ МАРКИ

На марки од 55 лира Италије (Света година 1950), за коју је цртеж, односно монтажу израдио проф. Мецана из Рима, налази се ништа мање од 14 цркава и капела из Рима и других италијанских градова.

ПОРАСТ НОВИХ ИЗДАЊА

Док је од 1840. до 1900. године, дакле за првих 60 година, изашло на цијелом свијету око 23.500 марака, тај се број од 1900. до 1950. године попео на округло 180.000 комада, дакле преко 7 и по пута према периоду првих 60 година.

+ ПАВЛЕ ДРАГУТИНОВИЋ

На дан 8 фебруара преминуо је Павле Драгутиновић, члан Филат. друштва „Е. Дероко“. Иако је имао преко 70 година, учествовао је активно у животу свог друштва и редовно посећивао друштвене састанке, дајући пример правога филателисте. Слава му!

+ ЂОРЂЕ ГАГАРИН

Некадањи члан Српског филателистичког клуба у Београду погинуо је у аутомобилској несрећи оставивши за собом мајку, супругу и две кћери. Био је вредан филателиста и добар друг. Светао му помен међу пријатељима!

+ МИЛИВОЈЕ Ж. ОБРАДОВИЋ

Филателистичко друштво Београд IV „Врачар“ извештава да је умро његов ре-

дован члан Миливоје Ж. Обрадовић, пензионер. Нека нам успомена на овог вредног филателисту остане трајна!

PRVI KATALOG MARAKA

Prvi katalog maraka izašao je 17. IX. 1861. u Štrasburgu. Izdao ga je Berger-Levrault. U njemu je bila litografirana postava svih do onda izašlih maraka. Iza toga kataloga slijedi francuski katalog 21. XII. 1861., koji je izdao Alfred Potiquet. Papirno-kožni uvez toga kataloga (43 stranice) bio je ukrašen slikom francuske marke iz 1860. godine od 1 santima sa Napoleonovom glavom.

Prema knjizi L. N. i M. Williamsa (Stamp Day by Day) Potikeov katalog je bio prvi fiskalni katalog maraka na svijetu, dok Bungez (Grosser Lexikon der Philatelie) navodi da je prvi fiskalni katalog maraka izdala trgovina Zschischke & Köder u Lajpcigu koncem 1862. godine.

Među prvim engleskim katalozima maraka navode se katalozi K. i. F. Booty, Mount Brown i Dr. Gray.

U Americi je prvi katalog maraka izdao A. C. Kline u Filadelfiji, a ubrzo ga slijedi John Walter Scott u Njujorku, koji je 18. VI. 1867. izdao svoj prvi mjesečni cjenovnik na jednoj stranici, od koga su sačuvana svega dva primjerka; jedan se nalazi u biblioteci Kluba sabirača maraka u Njujorku, a drugi u biblioteci britanskog muzeja. Nakon 15-mjesečnog izlaženja cjenovnika — na listovima — izdaje Scott u septembru 1868. godine svoj prvi proširani cjenovnik (na 21 strani). Na naslovnoj strani bilo je 11 slika maraka u bojama. Tek u 17. godištu Skotovih kataloga nalazimo uz opis maraka i njihove slike. I tako se taj katalog kroz godine sukcesivno povećavao i narastao od jedne stranice u 1867. godini na preko 2000 stranica u svom 107. godištu za 1951. godinu, pa je prema tome danas najveći generalni katalog maraka na svijetu.

Prema Bungerecu je najstariji sačuvani štampani katalog maraka Arthura Maury iz 1864. godine.

Dr. V. S.

Međunarodne i zemaljske izložbe maraka

Prema izravno primljenim obavještenjima, odnosno prema obavještenjima iz inostrane stručne štampe, planirane su u ovoj i idućoj godini slijedeće filatelističke priredbe većeg stila, koje donosimo u hronološkom redu:

ITALIJA

Povodom stogodišnjice prvih maraka Toskane priprema se u Florenciji u istorijskoj pa-

lati Strozzii od 27. III. do 2. IV. 1951. filatelistička izložba posvećena isključivo markama Toskane i istoriji toskanskog poštartva. Na toj izložbi biće izložena i filatelistička literatura svih zemalja i narodnosti.

Bivša kneževina Toskana izdavala je svoje marke od 1851. do 1860. godine, kada je pripojena Sardiniji, a 17. III. 1861. ušla je u sastav kraljevine Italije.

DANSKA

Savez filatelista Danske održaće povodom stogodišnjice prvih (iz 1851. g.) danskih maraka od 9. do 20. V. 1951. u Kopenhagenu zemaljsku izložbu maraka pod imenom »CENTIDAN«. Na toj izložbi može sudjelovati svaki izlagač, no samo sa izlošcima maraka Danske, Danske Zapadne Indije, Grenlanda, Islanda i Schleswig-Holsteina.

Bliže upute daje: Sekretarijat CENTIDAN. Kopenhagen. Kristianiagade 12 B.

KANADA

Stogodišnjicu prve kanadske marke, izdane 23. IV. 1851. — 3 centa crvena sa slikom dabra — proslaviće kanadski filatelisti Međunarodnom izložbom maraka CAREX (Centenary Canadian International Philatelic Exhibition). Izložba će se održati u Torontu od 21. do 29. IX. 1951.

Izložbeni odbor razaslao je već dva izložbena prospekta, koje može svaki interesent zatražiti na adresu: CAPEX, Inc. Toronto. 70 Bloor Street. CANADA.

HAVAJSKA OSTRVA

(Hawaii ili Sandwich ostrva) u Tihom okeanu.

Havajski filatelisti proslaviće stogodišnjicu prvih (iz 1851. g.) havajskih maraka izložbom maraka u Honolulu od 27. VI. do 30. VII. 1951.

Havajska ostrva, koja je otkrio 1778. g. kapetan Cook, bila su do 1893. godine samostalna kraljevina (na markama iz 1853. go-

dine vidimo sliku tadanjeg kralja Kamehameha III). Od 1893. do 1898. godine vladala je provizorna vlada, dok ih nisu 1898. godine anektirala S. A. D.

Bliže informacije o toj ekzotičnoj izložbi šalje na zahtev: Mrs. E. B. Layton, secretary. Honolulu T. H. P. O. B. 2211.

LUKSEMBURG

Filatelistički savez velikog vojvodstva Luksemburg namjerava 1952. godine da proslavi stogodišnjicu svoje prve marke iz 1852. godine (glava kneza Viljema po 10 c. i 1 Sgr) priredbom Međunarodne izložbe maraka. Priređivački odbor razaslao je još 1950. g. propagandne spomen-listove, zapravo pozivnice (na francuskom i engleskom jeziku) sa slikom marke od 20 franaka iz 1948. godine prikazujući grad Luksemburg. Skraćeni naziv izložbe je CENTILUX.

JUŽNO-AFRIČKA UNIJA

Savez filatelista Južno-afričke unije priređuje u aprilu 1952. u Capstaunu Međunarodnu izložbu maraka SOUTH AFRICAN TERCENTENARY (INTERNATIONAL) STAMP EXHIBITION. U šampionsku klasu te izložbe ući će samo poznata »trouglu« Dobra Nada, kao i materijal odnoseći se na 300-godišnjicu poštaraštva Južno-afričke Unije. Pristup imaju izlagači celoga sveta.

Informacije daje: Mr. W. G. Combrink. Capetown. P. o. Box 558.

Dr. V. S.

IZ FILATELISTIČKE TERMINOLOGIJE

Uvodimo ovu novu rubriku, u kojoj će se raspravljati, objašnjavati stručni izrazi iz filatelije.

Na ovoj rubrici mogu saradivati svi filatelisti, koji imaju volje i sposobnosti za to.

Mlađi, novi članovi, kojima je potrebno objašnjenje nekog stručnog filatelističkog izraza, mogu se takođe obratiti Uredništvu, pa će im se kroz ovu rubriku davati odgovor.

TET-BEŠ

Tet-beš je francuski izraz — tête-bêche, ali je usvojen skoro u svim jezicima; jedino Nemci imaju pored ovog međunarodnog i svoj izraz **Kehrdruck**, a pokušali su i Hrvati da dadu svoj izraz »**okrenuti dvojac**«; ali je ipak ostao češće u upotrebi opšti izraz tet-beš. Mi, Srbi, nemamo svoj izraz.

Šta je tet-beš?

»Nouveau petit Larousse« kaže:

»Tête-bêche« se nazivaju slučajevi, kada su dva predmeta iste prirode postavljeni jedan pored drugog u obrnutom položaju, tako da glava jednog stoji pokraj nogu drugog«.

Alexander Bungers u delu »**Grosses Lexikon der Philatelie**« navodi: pod »**Kehrdruck**« da je to termin za označavanje dve vezane marke u paru, od kojih je jedna u odnosu na drugu u obrnutom (naglavce) položaju«.

U poznatom njemačkom katalogu: »**Gebrüder Senf's Illustrierter Briefmarken Katalog**« stoji:

»**Kehrdruck**« se nazivaju otisci, kod kojih usled obrnuto (naglavce) postavljenih klišeja u ploči, stoji jedna marka pravilno, a druga obrnuto (naglavce) jedna pokraj druge, zbog čega isti dolaze u obzir kao predmet sabiranja samo u parovima«.

Ing. Edwin Müller u svom delu »Grundbegriffe der Postwertzeichenkunde« kaže:

»Dešava se, da samo jedan deo klišeja maraka u jednoj grupi (ploči), a često samo pojedini komad u odnosu na druge stoji u obrnutom položaju od 180°, a u ređim slučajevima i samo onda kada su marke kvadratnog oblika samo za 90 stepeni; to su u stvari »kehrdruck-parovi«, a pri tome se razlikuju: pojedinačni »kerdruk«, kerdruk čitavih redova i kerdruk blokova, prema tome da li se u obrnutom položaju nalazi jedna marka, čitav red ili blok maraka (ovde se pod blokom podrazumeva deo tabaka — primedba Redakcije). Dakle, par maraka od dve marke, koje jedna prema drugoj stoje okrenute u uglu od 180 ili 90 stepeni, nazivamo »kerdruk-parovima«, pri čemu razlikujemo vodoravne i uspravne parove.

Nastas Petrović u svom »Francusko-srpskom rečniku« kaže:

»Tête-bêche, ležati tako jedno pored drugog da glava jednoga stoji kod nogu drugoga.«

U Vakanovićevom »Filatelističkom almanahu 1939«: »Okrenuti dvojac, dvije susjedne marke jednoga arka, od kojih jedna stoji na glavce.«

U »Uputima u Filateliju« u »Filatelisti« br. 8, str. 250 navedeno je da među nehota otstupanja u sastavu štamparskih ploča dolazi i »izvrtanje pojedinih klišeja u ploči, pri čemu postaju parovi, u kojima je jedna marka u ispravnom, a druga u izvrnutom položaju; ovaki se parovi nazivaju: »tet-beš«; ima ih i kod porto-maraka Srbije iz 1898 godine, od 20 para crveno-smeđe boje.«

Prema svemu navedenom **tet-beš su samo parovi ili nizovi u horizonantnim ili vertikal-**

nim redovima, kod kojih je jedna marka, jedna slika ili marka sa prefiskom prema drugoj



susednoj marci, slici ili marci sa prefiskom ili niz prema nizu u izvrnutom položaju.

Često se meša sa tet-bešom dvojni (dvostruki ili »dupli«) tisak ili prefisak, kod koga je jedan u pravilnom, a drugi u izvrnutom položaju prema prvom. I za ovaj slučaj u srpskom jeziku nemamo naročitog izraza, već kažemo opisno »dvojni tisak ili prefisak sa jednim izvrnutim«. I Nemci nemaju jedan izraz, i ako su u njihovom jeziku dopuštene najraznoličitije moguće kovanice, već i oni kažu opisno »Doppeldruck oder Doppellaufdruck, davon einer kopfstehend.«

Čuje se upotreba izraza tet-beš i za marke, kod kojih su zasebnim klišeima izrađeni okviri, a zasebnim središnji delovi u izvrnutom položaju prema okviru. I to je, naravno, pogrešno, jer se to opet nalazi na jednom istom primerku. To su marke sa izvrnutim središnjim delom. (Vidi nedovršen članak A. Petrovića »Evropske marke sa izvrnutim središnjim delom« u »Jugoslovenskom Filatelisti« br. 3 i 4 za 1941 godinu).

A. Petrović

Проф. Ст. Христов

Годишњица постојања Филателистичког савеза Македоније

Са наступом календарске 1951 године Филателистички савез Македоније улази у другу годину свога постојања. У прошлој години развио је завидну активност у сређивању и организовању свога чланства, тако да је постигао огромне резултате на пољу широке делатности у овом најјужнијем делу наше социјалистичке државе. Његово постојање је претходница и гаранција обнове старе филателије, оличене у збиркама малог броја још осталих у животу филателиста. Многи ратови, који су прешли преко територије Македоније, оставили су за собом гар и пустош; њиховим пленом, између осталог, постале су и чувене збирке марака старих филателиста, као што су били: трговац Хаџи-Панзов

Јован; трговац, а каснији службеник Ташев Тодор; Хаџи-Петрушев Михајло; учитељ Михо Михов и многи други.

Према томе данашњи полет младе филателије је васкрс некадање филателије, само, разуме се, у пуно већој мери. То сведочи озбиљна акција и стабилност ново основаних подружница, повезаних у јединственом Савезу филателиста Македоније. За први пут је у својој историји, а на срећу свих филателиста, Македонија добила свој сопствени савез, којим се изједначила у овом погледу са осталим савезима братских република. Савез филателиста НР Македоније успео је да за ово, иако кратко време, окупи под своје окриље све озбиљније филателисте, а који су

за собом повукли и многе почетнике из разних слојева и професија, нарочито омладинце средњих школа. Данашње бројно стање чланства Ф. С. М. је преко 520, окупљених у 5 подружница: Скопље, Битољ, Т. Велес, Штип, Куманово, а у току оснивања су подружнице у Струмици и Прилепу. Управа Савеза, која се састоји из чланова из Скопља и провинције, озбиљно је схватила своју дужност и успешно је решавала сва питања, која су се јављала у току рада. И сви административни послови свршавани су уредно и на задовољство. Савез поседује и своју канцеларију у главној улици М. Тита, која у исто време служи и за свакодневни скуп чланова. Но и поред успешних акција и прилично великих резултата од стране Савеза, ипак чланови наилазе на извесне тешкоће у оскудици албума, класера и каталога.

Осим тога, — верујем да није случај само са филателистима Македоније, — јављају се и тешкоће техничке природе око шиљања марака за иностранство. Овде је у питању време, тако да пошиљци треба 10—12 дана, док буде експедована из „Југофилателије“ из Београда. Сам начин размене прописан наредбом Министарства пошта у Београду од 1. IV. 1950. топло је поздрављен од стране свих филателиста широм наше земље, а особито оних филателиста, који имају своје кореспонденте у иностранству. Без сумње да овај начин размене одговара савременом стању наших потреба, са једне стране, а са друге отклања се шпекулисање нежељених „трговаца“, који би да на лак начин дођу до великих добити.

Као резиме из претходних реченица, — да се смањи време задржавања пошиљака код „Југофилателије“ у Београду, било да се та дужност додели и другим предузећима, где иста постоје и да се организовани филателисти појединих савеза региструју код њих, у колико се иста налазе на територији дотичне републике, или пак, да се прикључе теренски најближој „Југофилателији“. Било пак, да се пошиљке и даље шаљу „Југофилателији“ Београд, на неки начин да се убрза њихово експедовање, па макар се у ту сврху и повећао персонал за то, ради чега би могло доћи и до опорезивања пошиљака.

Као друго, чисто локално питање за филателисте у Македонији је неопходна потреба да „Југофилателија“ отвори своју продавницу у Скопљу. У овом циљу предузимани су кораци у више махова од стране наших чланова управе Савеза, па и делегати Савеза на извесним филателистичким скуповима у Београду и Загребу истicali су ову потребу, а осим свега тога било је о томе писано и у нашој стручној литератури, но до данас није ништа постигнуто. У своје време Савез је био обезбедио и просторије за продавницу, но по-

што до њеног остварења није дошло, локал је од Савеза одузет.

Исто тако велику празнину у Скопљу претставља немање филателистичког шалтера у главној пошти, који је пре годину дана постојао. Он сада, из непознатих нам разлога, не постоји, те је тако филателистима тешко снабдевање и са најобичнијим маркама. Службеници, који раде на шалтеру, где се продају марке, преоптерећени су пословима. Често пута су пред овим шалтером дуги редови купаца. У оваком стању разумљиво је да надлежни службеник не може да се стави на услугу појединим филателистима, јер би то одузимало више времена, што би изазивало негодовање код публике. При оваком стању филателиста је принуђен да узима оно што му службеник додели, па макар и неисправне комаде марака. А ово се још већма отежава, што поште у провинцији не добијају на време све вредности нових издатих франко и порто, као и авионских марака, те су ради тога филателисти из провинције принуђени да се снабдевају маркама преко својих у Скопљу или да долазе сами у Скопље.

Па и маркама „VUJA — S. T. T.“ није Савез успео да снабде подружнице. У питању су оне серије, које су остали савези добили после оснивања Ф. С. Македоније, као на пр. „1 мај 1950“ и „Црв. Крст 1950“. Извесне серије, које су биле пуштене у течај пре наведених, Савез је добио и поделио члановима; такође су добивене и две последње серије „Животиње“ франко и порто.

Ради популарности и правичности требало би да и Ф. С. Македоније добије бар један минималан број серија и од ранијих издања „S.T.T. — VUJA“, у колико, разуме се, Инспекторат у Копру са њима располаже. Овим би се донекле задовољиле жеље филателиста Македоније, који нису били те среће, да у својим збиркама поређају марке своје земље, које већ њихови другови из других братских савеза имају.

И ово нас потстиче да се што искреније залажемо за што хитније оснивање заједничког Југословенског Савеза, који би водио рачуна о свим потребама подједнако за све чланове у свим савезима.

Овде се не може прећи ћутке и братска помоћ осталих републиканских савеза, који су пуно допринели у оснивању и правилном развићу свог најмлађег брата Ф. С. Македоније. Савез филателиста Србије први је покренуо акцију оснивања Савеза Македоније и у ту сврху послао је помоћни материјал, упутства и своја правила. Давао је инструкције члановима иницијативног одбора, који су били из Скопља послати у Београд и заузимао се код надлежних, да се што пре озакони оснивање Македонског Савеза. Савез остаје

захвалан и појединцима на њиховој помоћи као, на пример, другу инж. А. Петровићу, другу Тубиновићу, другу Мрђи и другима.

Савез филателиста Хрватске исто тако дао је извесне инструкције у даљем раду и продужењу организовања. Особито је запажено интересовање водећих чланова управе тога Савеза за Савез Македоније за време филателистичке изложбе у Загребу, на коју је био позват и наш Савез. Делегати Македоније су упознали тада своје другове филателисте из Хрват-

ске са правим стањем македонског Филател. Савеза.

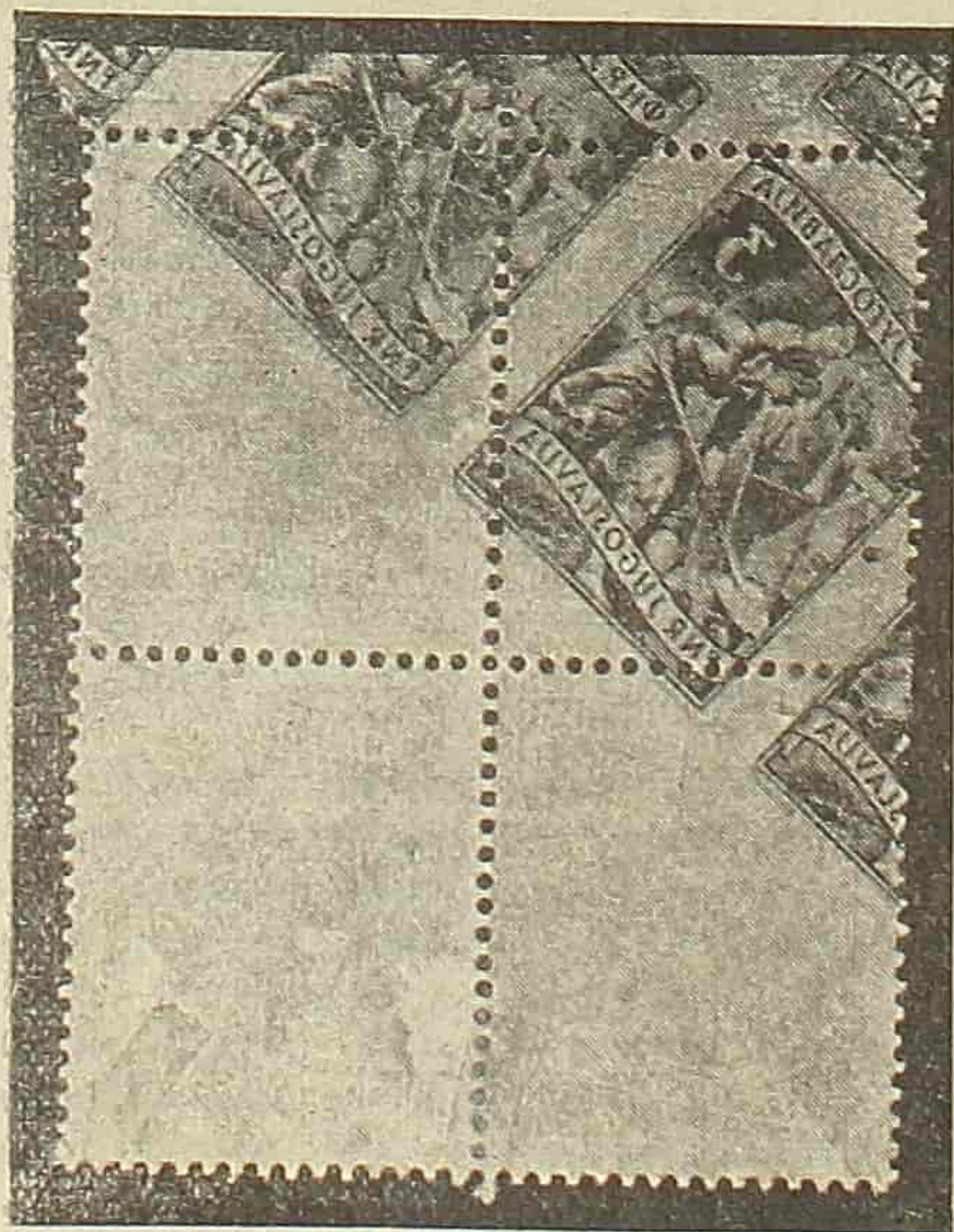
У пружању помоћи, било у ком виду, није изостао ни Ф. С. Словеније, који је у неколико махова слао филателистима Македоније разне класере „Јол“.

Уз такву братску помоћ развијају се два најмлађа филателистичка савеза Југославије — Босанско-Херцеговачки и Македонски и у тој слози са сигурношћу могу да гледају у светлу будућност филателије.

Наше **МАРКЕ**

ОСОБЕНОСТИ НА МАРКАМА ФНРЈ ОТИСАК НА ПОЛЕЋИНИ МАРКЕ ОД 3 ДИНАРА

Један члан Савеза филателиста Србије дао нам је на приказ овај леп и интересантан отисак на полећини марака од 3.— динара у течају.



ИЗДАЊА ИНСПЕКТОРАТА ПТТ ВОЈНЕ УПРАВЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ СТ НОВО ИЗДАЊЕ МАРКА У ТЕЧАЈУ

Инспекторат ПТТ Војне управе ЈА СТ пушта у промет 1 марта о. г. издање франко марака из серије „живина и стока“.

Ово издање има 4 вредности: 0,50, 1,—, 2,— и 3,— дин. са темељно измењеним бојама на вредностима од 1,— и од 3,— дин., а вредности од 0,50 и 2,— дин. по боји се веома мало разликују од првог издања. Мотиви на маркама су остали исти.

ЈАКО ПОМЕРЕН ПРЕТИСАК НА МАРКАМА ОД 1.— ДИН. (ЗЕЛЕНИМ) СА ПРЕТИСКОМ »FNR ЈУГОСЛАВИЈА«

Nedavno su u Zagrebu pronašli arak mарака од 1.— дин. зелене боје из партизанске серије са претиском »FNR ЈУГОСЛАВИЈА« на



kojem je pretisak na markama u znatnoj mери pomaknut prema gore i u desno koso (vidi

sliku) — tako da usled ovakvog pomeranja specijalisti mogu sastaviti razne kombinacije pomeranog pretiska.

SLUČAJNA GREŠKA NA VREDNOTI OD 3 DINARA IZ SERIJE ŠAHOVSKE OLIMPIJADE

Drug M. Verner iz Novog Sada nam javlja interesantnu, slučajnu grešku na vrednosti od



3 dinara iz serije ŠAHOVSKA OLIMPIJADA, izrađenoj od poznate firme Kurvoazije, na kojoj je dole na »kuli« jedna jasna cinober crvena mrlja, koja ima isto senčenje kao

redovne marke, samo što je ta mrlja (od oko 4 mm²) umesto žuto-smeđe boje cinober crvena (vidi sliku).

INTERESANTAN NABOR HARTIJE

Drug Verner iz Novog Sada poslao nam je marku od 3.— dinara iz naše nove franko



serije sa žutom gumom (deseta marka iz tabaka), kod koje je jedan deo usled previjene hartije u tabaku prema dole, ostao nezupčan (vidi sliku).

Habe **MARKE**

AFRIKA JUŽNA

1) Izdate su 2 franko marke za redovne potrebe pošte sa smanjenim formatom ranijih slika (22×17 m. m.); obe imaju ljubičastu i plavu boju: 2 p. s natpisom SOUTH AFRICA i 2 p. s natpisom SUID-AFRICA.

2) Marke pod 1) izdate za službene potrebe sa crnim pretiskom OFFICIAL / OFFISIEEL.

3) Službene marke izrađene od maraka izdatih 1933/49 sa crnim pretiskom sa desne strane OFFISIEEL, a sa leve OFFICIAL: 10 (— smeđa i plava s natpisom SOUTH AFRICA i 10) — smeđa i plava s natpisom SUID-AFRICA.

AVGANISTAN

Početak septembra 1950. puštene su u tečaj dve marke u spomen 32. godišnjice nezavisnosti; na obe marke iste slike — poprsje Nadir Waha: 35 pula smeđa i 125 p. plava,

Početak XI. 1950. izdata je jedna prigodna marka u čast pete godišnjice organiza-

cije Ujedinjenih Naroda: 125 pula plava, sa alegoričnom slikom.

ALBANIJA

U toku XI. 1950. puštene su u tečaj 4 marke sa slikama četvorice albanskih patriota: 2 leka zelena, sa slikom Sama Fraskeri (1850—1904), 2,50 leka smeđa, sa slikom Antona Zako (1866—1930), 3 leka ljubičasta, sa slikom Nahima Fraskeri (1846—1900), 5 leka plava, sa slikom Konstantina Kristoforitki (1830—1895).

ANTILI HOL.

Početak XI. 1950. pojavile su se niže vrednosti definitivne serije maraka, sa crtežem brojaka i sa natpisom »NED. ANTILLEN«: 1 cent. siva, 1½ c. neradžasta, 2 c. smeđa, 2½ c. plava, 3 c. otvoreno-smeđa i 5 c. li-lasta.

ARABIJA SAUDIT.

Početak XI. 1950., o pedesetogodišnjici ulaska Ibn-Sauda u Rijad, njegovu prestoni-

cu, izdata je spomen serija od 5 maraka sa jedinstvenom slikom kraljevske palate u Rijadu: 1/2 guercha ljubičasta i smeđa, 1 g. plava i tamno-siva, 3 g. ljubičasta i smeđa, 5 g. nerandžasta i tamno-siva i 10 g. zelena i smeđa.

AUSTRIJA

1) 28. XI. 1950. puštena je u tečaj jedna marka za »Dan marke«, sa doplatkom: 60+15 gr. smaragdno-zelena, sa slikom jednog kolekcionara.

2) 30. XI. 1950., o stogodišnjici rođenja popularnog austriskog glumca Aleksandra Girardija (1850—1918): 30 gr. čelično-plava, sa slavljenikovom slikom.

BAHREN

U početku oktobra 1950. nova marka Velike Britanije sa slikom kralja Đorđa VI: 4 p. plava sa crnim pretiskom u tri reda »BAHRAIN / 4 annas.«

BOLIVIJA

24. X. 1950. izdate su u spomen petogodišnjice od osnivanja Organizacije Ujedinjenih naroda, sa jedinstvenom alegoričnom slikom:

1) Dve spomen-marke za redovne pošte: 60 cent. plava i 2 bolivijana zeleno-žuta.

2) Dve spomen-marke za vazdušnu poštu, sa istom slikom kao pod 1), samo sa dodatkom natpisa u vertikalnim nizovima sa strane slike »CORREO / AEREO«: 2,60 bol. ružičasta i 4,70 bol. lilasto-smeđa.

BRAZILIJA

Početkom XI. 1950., u spomen stogodišnjice od osnivanja grada Juik de Fora u provinciji Minas Gerais, izdata je jedna marka sa slikom grba toga grada.

BUGARSKA

Pri kraju XI. 1950. puštena je u tečaj serija službenih maraka sa raznim slikama državnog grba, bez okvira: 2 l. smeđa, 3 l. crvenkasta, 5 l. crvena i 9 l. zeleno-plava.

VENECUELA

1) Početkom XII. 1950. puštena je u tečaj serija maraka za vazdušnu poštu, sa istom slikom na svima markama — potpisivanja akta nezavisnosti i sa natpisom »AEREO«: 5 c. crvena, 10 s. smeđa, 15 c. ljubičasta, 30 c. plava i 1 b. zelena.

2) Početkom XI. 1950. izdata je jedna serija maraka za vazdušnu poštu, sa slikom karte Amerike i sa prigodnim natpisima, koji se odnose na popis stanovništva i sa »AEREO«: 5 s. siva, 10 s. zelena, 15 s. maslinasta, 25 s. crna, 30 c. žuta, 50 s. smeđa, 60 s. plava, 90 s. crvenkasta i 1 B. ljubičasta.

GVINEJA ŠP.

23. XI. 1950., o »Danu marke«, izdata je jedna marka za vazdušnu poštu, sa slikom Manuela Iracher Bulfy, ispitivača nepoznatih teritorija Gvineje između 1874. i 1884. g.: 50 Pe. mrka.

DANSKA

22. XI. 1950 izdata je jedna nova vrednost porto-marke sa nacrtom istim kao kod ostalih porto-maraka u tečaju: 8 öre ljubičasto-crvena.

DOMINIKANSKA REPUBLIKA

1) 3. X. 1950. za konferenciju »Pan America Sanitary Bureau« izdate su 2 spomen-marke: 2 s. zelena i smeđa sa slikom bolnice Sv. Nikole i 5 s. smeđa i plava sa slikom medicinskog fakulteta.

2) Istom prilikom i istim povodom izdata je jedna marka za vazdušnu poštu od 12 s. smeđa i nerandžasta sa slikom kongresa.

ETIOPIJA

20. XI. 1950., o 20-godišnjici cara Haile Selasija, izdata je jedna serija spomen-maraka, koja se sastoji iz 5 vrednosti sa raznim slikama: 5 cent. ljubičasta (bolnica Dejach Baliha), 10 c. ružičasta (portret Abuna Petros), 20 c. crvena (oficir i zastava), 30 c. zelena (spomenik) i 50 c. plava (car, carica i carska palata). Na 5, 10 i 30 c. nalazi se careva slika u medaljonu.

IZRAEL

Početkom XII. 1950., prilikom otvaranja poštanske službe na krajnjem jugu Negeva izdata je zadnja vrednost nove serije za redovne poštanske potrebe: 500 pritota smeđa i žuta, sa slikom dromedara u pustinji Negeva.

INDONEZIJA

23. XI. 1950 ugledale su svet marke Indonezije sa pretiskom P/I/S u tri reda:

a) provizorne marke za redovne poštanske potrebe; tip sa brojkama, 9 vrednosti: 1 sen siva, 2 s. lilasta, 2¹/₂ s. maslinasta, 3 s. crvena, 4 s. zelena, 5 s. plava, 7¹/₂ s. zelena, 10 s. ljubičasta, 12¹/₂ s. nerandžasta.

b) tip »razni spomenici« malog formata; 9 vrednosti: 15 s. crvena, 20 s. siva, 25 s. plava, 30 s. crvena, 40 s. zelena, 45 s. lilasta, 50 s. smeđa, 60 s. sepija i 80 s. crvena.

c) tip »razni spomenici« velikog formata; 6 vrednosti: 1 rup. ljubičasta, 2 rup. zelena, 3 rup. crvena, 5 rup. mrka, 10 rup. zelena i 25 rup. nerandžasta.

IFNI

1) 20. X. 1950. izdata je jedna dobrotvorna serija sa doplatkom u korist »pomoći de-

ce«, od 3 vrednosti, sa istom slikom — gen. Franka: 50+10 s. mrka, 1 pez.+25 s. tamno-plava i 6,50+1,65 pez. crno-zelena.

2) 23. XI. 1950., o »Danu marke« izdata je jedna marka za vazdušnu poštu sa slikom Lope Sancho de Valenzuela, koji je 1849. godine primio u pokroviteljstvo urođeničke glavare iz krajeva, koji danas sačinjavaju lfn: 5 pez. zeleno-bronzane boje.

JAPAN

1) 1. XI. 1950., za filatelističku izložbu, izdate su:

a) prigodne marke od 24 jena ultramarin-ske boje sa slikom Feniksovog hrama u Uji, blizu Kijota;

b) spomen blok, veličine 75×52 m. m., sa istom slikom kao pod a), u plavoj boji, u sredini lista; zupčan.

2) 29. XI. 1950. izdata je šesta marka iz serije »slavnih Japanaca« od 8 jena, smeđeljubičasta, sa slikom Juzure Nizima, koji je bio profesor teologije na univerzitetu u Kijotu. Ovom markom proslavlja se njegova 75-godišnjica.

KANADA

Od početka novembra 1950. poštanska marka od 10 s. (sa slikom sušenja dabrovskih koža) sa crnim pretiskom slova »G« pretvorena je u službenu marku: 10 s. smeđa.

LIBAN

Početkom novembra 1950. izdate su 2 provizorne marke za redovne poštanske potre-

be: 1 pij. na 3 pij. žuto-zelena, sa slikom kedra i 2,50 pij. na 6 pij. crno-siva, sa slikom kedra. Prefisci crvene boje; stara vrednost poništena dvema debelim crtama; nove vrednosti na francuskom i arapskom.

LUKSEMBURG

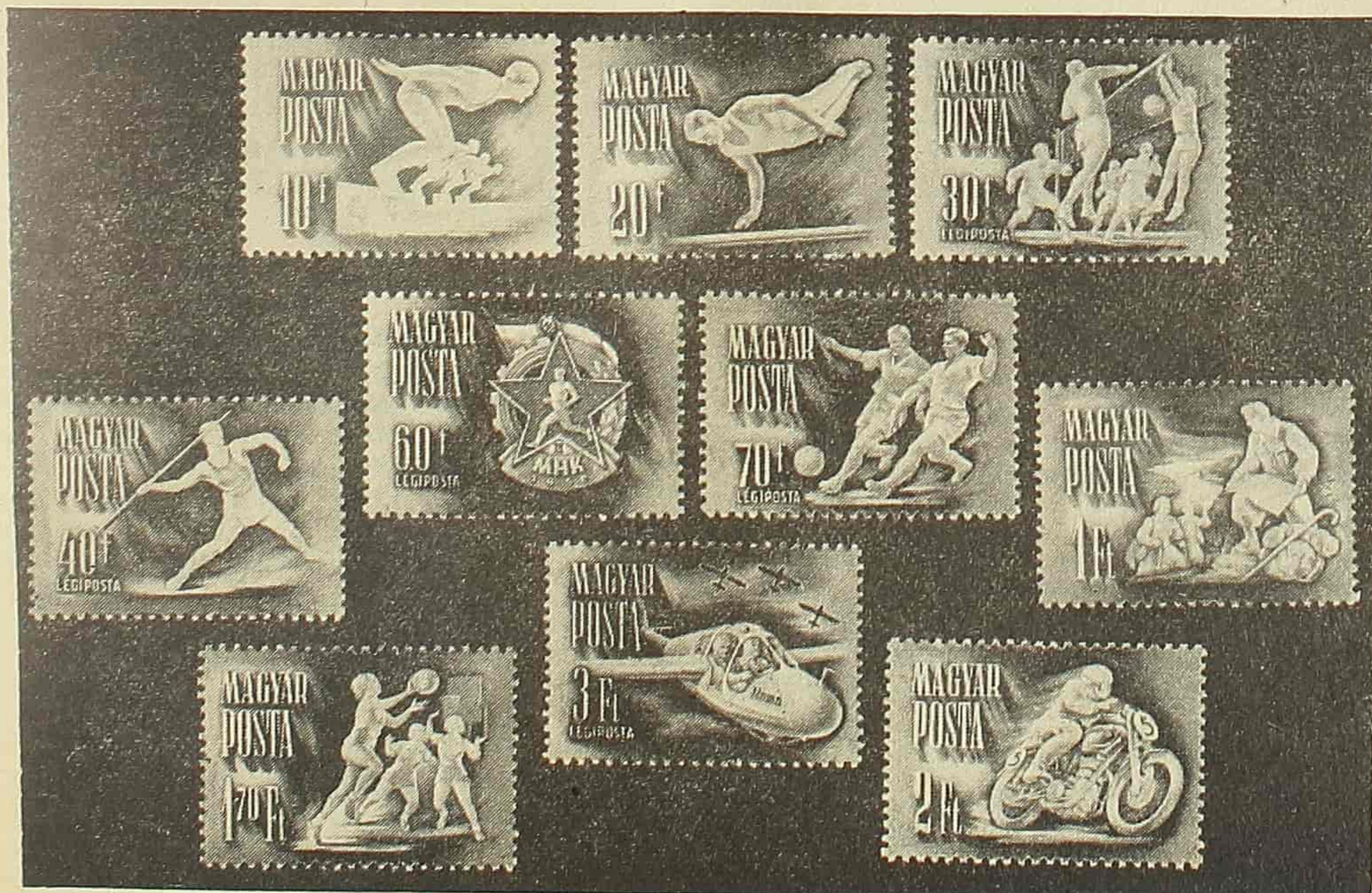
5. XII. 1950. izdata je dobrotvorna serija maraka sa doplatkom u korist »Narodne pomoći«, sa slikom kompozitora Jean-Antoina Zinnera (1827—1898) na sve četiri marke: 60+10 s. siva i sivo-zelena, 2 fr.+15 s. lila-sto-crvena i zelena, 4 fr.+15 s. plava i sivo-plava, 8+5 fr. smeđa i žuto-smeđa.

MAĐARSKA

1) 23. XI. 1950. izdate su tri marke na korist mira: 40 fil. plava i smeđa (porodica radnika), 60 fil. nerandžasta i zelena (lučnoša) i 1 for. zelena i smeđa (vojnik sa svojom porodicom).

2) 2. XII. 1950. izdata je sportska serija: a) 5 propagandnih poštanskih maraka sa slikama iz raznih sportskih disciplina: 10 fil. zeleno-plava (plivanje), 20 fil. nerandžasta i smeđa (skakanje), 1 for. žuta i zelena (alpinizam), 1,70 for. nerandžasta i smeđa (loptanje) i 2 for. žuta i ljubičasta (motociklista).

b) 5 maraka za vazdušnu poštu, s natpisom »LÉGI PÓSTA«: 30 fil. plava i ljubičasta (loptanje), 40 fil. žuta i plava (bacanje koplja), 60 fil. zelena, smeđa i crvena (značka), 70 fil. siva i smeđa (nogomet) i 3 for. žuta i smeđa (jedrilica).



MALTA

1. XII. 1950 izdata je jedna serija spomen-maraka sa slikom naslednice prestola princeze Jelisavete, prilikom njene posete Malti: 1 p. zelena, 3 p. tamno-plava i 1 š. crna.



MAROKO

Krajem novembra 1950. pojavile su se dve provizorne marke, izrađene od maraka iz 1945—7. g., sa crnim pretiskom nove vrednosti: 1 f. na 1,20 f. lilasta (dolina Dra) i 1 f. na 1,30 f. zeleno-plava (Sefru).

MEKSIKO

Izdate su dopunske vrednosti serije: koja je u tečaju:

a) za redovne poštanske potrebe sa natpisom »CORREOS«, malog formata: 10 s. zelena (stara arhitektura u Meksiku) i 50 s. plava (kamena glava Verakruza);

b) za potrebe vazdušne pošte sa natpisom »CORREO AEREO«, velikog formata: 10 s. crvena (Šijapas) i 25 s. smeđa (Mišolkan).

NEMAČKA (zapadna zona Berlina)

1. XI. 1950. puštene su u tečaj dve dobrotvorne marke sa doplatkom u korist rekonstrukcije sale za koncerte »Filharmonije«: 10+5 pf. zelena, sa slikom harfe i 30+5 pf. plava, sa slikom hora.

PANAMA

Jedna marka iz serije za vazdušnu poštu iz 1942. godine izdata je u toku novembra 1950. u promenjenoj boji: 50 s. plava (na mesto dosadanje maslinasto-zelene).

PARAGUAI

1) Početkom septembra 1950. puštena je u tečaj serija maraka za vazdušnu poštu u spomen 75-godišnjice Svetskog pošt. saveza; sastoji se iz 5 maraka sa istom alegoričkom slikom i sa natpisom »CORREO AEREO« sa leve strane u vertikalnom nizu, a u dnu slike »75 ANIVERSARIO / 1874—1949«: 20 s. zelena i ljubičasta, 30 s. ljubičasta i smeđa, 50 s. siva i zelena, 1 gvar. plava i smeđa i 5 gvar. crvena i crna.

2) Početkom oktobra 1950. ugledala je svet serija maraka za vazdušnu poštu sa slikom predsednika Franklina Delano Ruzvelta između zastava Paraguaja i Ekuadora; 5 vrednosti: 20 s. crveno-nerandžasta, crvena i plava, 30 s. crvena, crvena i plava; 50 s. lilasta, crvena i plava; 1 guar. zelena, crvena i plava; 5 gvar. plava, crvena i plava.

Početkom oktobra 1950., o 200-godišnjici kordonske crkve, izdata je jedna serija spomen-maraka, sa istom slikom na svima markama: 1 s. crvena, 3 s. zeleno-plava i 7 s. plava.

PERSIJA

25. X. 1950. izdata je jedna serija spomen-maraka o šahovom rođen-danu; serija se sastoji iz 6 maraka sa slikama šaha Mohameda Reza Pahlevi u raznim uniformama, sa istovetnim okvirima: 25 d. crvena i crna (šah kao kadet), 50 d. nerandžasta i crna (kao mornarski oficir), 75 d. smeđa i crna (kao skaut), 1 r. zelena i crna (kao oficir), 2,50 r. plava i crna (u običnoj uniformi), 5 r. crvenkasta i crna (u paradnoj uniformi).

PERSISKI ZALIV

Nova marka Vel. Britanije od 4 p. plava, sa slikom kralja Đorđa VI. (od 1. X. 1950.) izdata je početkom oktobra 1950. sa crnim pretiskom u dva reda »4 / annas«.

POLJSKA

19. XI. 1950. puštene su u tečaj 2 spomen-marke za II kongres mira, održan u Varšavi od 18. do 21. XI. 1950., sa slikom goluba u letu: 40 gr. plava i 45 gr. smeđa.

RUSIJA

2. XI. 1950., o 25-godišnjici od smrti generala Fruzea izdate su dve marke sa istom slikom generalovom: 40 k. plava-ružičasta i 1 r. smeđa-plava.

SAHARA ŠP.

1) 20. X. 1950. puštena je u prodaju serija dobrotvornih maraka sa doplatkom u korist dece, sa istom alegoričnom slikom na svima markama: 50+10 s. smeđa, 1 p.+25 s. lilasta-crvena i 6,50+1,65 p. plavo-zelena.

2) 23. XI. 1950., o »Danu marke«, izdata je jedna prigodna marka za vazdušnu poštu sa slikom Dijega Garčije de Herera, prvog pretstavnika Španije na zapadnoj afričkoj obali (1449. godine): 5 pez. ljubičasta.

SIRIJA

Početkom novembra 1950. izišlo je pet maraka iz jedne nove serije za redovne poštanske potrebe: 50 s. smeđa (sa grbom Sirije), 2,50 p. lilasta (sa grbom Sirije), 12,50 p. maslinasta (Rabue u Damasku), 25 p. plava

(palata pošte u Damasku) i 50 p. siva (palata pošte u Damasku).

TURSKA

1) 1. XII. 1950. izdata je jedna serija maraka u spomen 1000-godišnjice velikog turskog filozofa i naučnika Farabi, sa istom slikom na svima markama — Farabijevim portretom; veličina 41×60 m. m.: 15 k. plava, otvoreno-smeđa i zlatna, 20 k. tamno-plava, smeđa, zelena i zlatna, 60 k. crvena, smeđa, zelena i zlatna i 1 lira zlatna, plava, smeđa i zelena.

2) U isto vreme stavljena je u prodaju serija od dve marke za spomen održavanja III. kongresa turskog kooperatizma u Stambolu; veličina maraka 52×41 m. m.: 15 k. tamno-ljubičasta sa slikom depozitne banke i 20 k. plava sa slikom privredne banke. Na obema markama sa leve strane u medaljonu je slika osnivača kooperatizma u Turskoj, Mitad-paše.

FILIPINI

30. XI. 1950. puštene su u tečaj dve dobrotvorne marke sa doplatkom u korist podizanja spomenika ratnim žrtvama i pomoći ratnih invalida: 2+2 s. crvena (udovica i dete) i 4+4 s. tamno-ljubičasta (ratni invalid).

FINSKA

27. XI. 1950. izdata je jedna spomen-maraka prilikom 80-godišnjice predsednika Pasikivija: 20 m. plava sa predsednikovom slikom.

FRANCUSKA

1) 11. XII. 1950. izdata je jedna marka sa slikom gđe Recamier (1777—1849): 12 fr. zelena.

2) 22. XII. 1950. puštene su u tečaj dve dobrotvorne marke sa doplatkom u korist Crv. Krsta: 8+2 fr. plava i crvena (bista Aleksandra Bronjijara) i 15+3 fr. mrka i crvena (slika amora).

ČEHOSLOVAČKA

1) 28. X. 1950. jedna marka, izdata za filatelističku izložbu u Pragu, pojavila se u bloku, nezupčana. Blok je sastavljen iz 4 (2×2 marke) od 1.50 kč., sa slikom Praga u 1950 godini, u plavoj boji. Iznad slika maraka, u okviru, nalazi se natpis u dva reda u crvenoj boji na češkom jeziku »Državna filatelistička izložba / Prag 1950«.

2) 4. XI. 1950. puštena je u prodaju spomen-serija, izdata prilikom II. kongresa čehoslovačkog-sovjetskog prijateljstva, sa slikom sovjetskog i češkog radnika na obema markama: 1.50 kč. smeđa i 5 kč. plava.

ŠVAJCARSKA

Dobrotvorna serija »Pro Juventute« puštena je u tečaj 1. XII. 1950.; sastoji se iz 5

vrednosti sa doplatkom 5+5 s. smeđesiva (sa slikom generala Teofila Šprehera fon Berneg), 10+10 s. zelena, nerandžasta i smeđa (sa slikom leptira), 20+10 s. nerandžasta, siva i plava (sa slikom leptira), 30+10 s. ljubičasta, siva i smeđa (sa slikom pčele) i 40+10 s. plava, smeđa i žuta (sa slikom leptira).

ŠPANIJA

1) Prilikom posete generala Franka Kanadskom ostrvlju u oktobru 1950. izdate su spomen marke:

a) Dve marke sa doplatkom izrađene od španskih maraka sa slikom gen. Franka, sa pretiskom »VISITA DEL CAUDILLO A CANARIAS. OCTUBRE 1950. SOBRETASA 10 ctmos (ili DIEZ CENTIMOS): 50+10 ctmos ljubičasta i 1 p.+DIEZ ctmos karminasto-crvena.

b) Jedna marka za vazдушnu poštu sa doplatkom, izrađena od španske marke za vazдушnu poštu od 1. XII. 1947, sa pretiskom »CORRESPONDENCIA POR AVION. VISITA DEL CAUDILLO A CANARIAS. OCTUBRE 1950. SOBRETASA 10 ctmos«: 25 p.+5 ctmos smeđe-lilasta.

2) Da bi se otklonila konfuzija između 45 s. i 1 p. iz serije u tečaju, koje su obele crvenkaste, prva je sada oštampana u drugoj boji i puštena u tečaj pri kraju novembra 1950.: 45 s. cinober, sa slikom gen. Franka i zamka De la Mota.

Malo humora

IZ KAZNIONICE

- A zašto si ti ovdje?
- Jer sam predobro crtao.
- Pa to nije kažnjivo?
- Da, ali ja sam crtao klišeje za lažne poštanske marke.

SPORT

- Izgledate veoma bleđi. Trebalo bi da se bavite sportom.
- Bavim se već.
- A kojim?
- Sakupljanjem poštanskih maraka.

SA POŠTANSKOG ŠALTERA

- Ovo vam je pismo teže, morate prilepiti još maraka za jedan dinar.
- E, onda će biti još teže.

Апатин

Подружница у Апатину одржала је своју редовну годишњу скупштину 21. I. 1951. у присуству 37 чланова.

Скупштину је отворио претседник Фрањо Цинклер, поздравио присутне и предложио дневни ред.

Изабрани су: у радно претседништво: Над Бела, Госајн Ј. и Аман Фелицитас; за записничаре Ана Шрајбер и Илона Гершбахер; за овераче записника А. Шрајбер и И. Бенцингер.

Извештај о раду Управног одбора поднео је секретар А. Одри. Поред редовног рада најкрупнији задаци били су: уређење административног и финансиског пословања и ревизија чланства у циљу чишћења од нефилателистичких елемената; одржана су 4 предавања. С обзиром на мали број омладинаца, још није установљена омладинска секција.

После прочитаних извештаја благајника, суда части и надзорног одбора прешло се на дискусију, у којој су узели учешћа махом старији чланови. Констатован је недовољан рад старијих филателиста са почетницима и подучавање у скупљању, мењању са иностранством и уређивању марака у збиркама.

Предложено је да „Филателиста“ повремено објављује које су марке у течају, да би се избегло враћање писама из „Југофилателије“ размењивачима.

У нову управу изабрани су: Цинклер Фрања за претседника, Одри Антун и Гершбахер Илона за секретара, Роза Белт за благајника, Пири Стеван за књижничара, Јосип Еман и Павле Диенеш за руководиоце размене марака, Роза Штадлман, Молнар Стеван и Торди Јосип за чланове одбора. — У надзорни одбор Јосип Фертер, Антун Шрајбер и Клајн Фрањо. — У часни суд: Милић Александар, Госајн Јован и Над Бела. — Делегати за годишњу скупштину Савеза: Еман Јосип, Одри Антон и Диенеш Павле. — Избор Управног одбора вршен је тајним гласањем.

Годишња скупштина донела је следеће закључке као задатке за 1951. годину: 1) Формирање омладинске секције; 2) Пропагирање часописа „Филателисте“; 3) Смотре марака; 4) Попуњавање збирке Подружнице, тражећи у томе помоћ Са-

веза; 5) Сређивање финансијског и административног односа са Савезом.

Адреса: Подружница Савеза филателиста Србије, Антун Одри, Бранка Радичевића 4.

Смедерево

Подружница СФС у Смедереву одржала је редовну годишњу скупштину 31. I. 1951. Скупштину је отворио у 10 час. претседник инж. Куљбакин, који је у свом поздравном говору прочитао и депешу Савезу, затим у неколико речи изнео значај филателије уопште, а посебно у нашој земљи.

У радно претседништво изабрани су А. Куљбакин и проф. Св. Спасојевић, за записничара Влад. Васиљевић и за овераче записника Бр. Станковић и Мил. Радивојевић.

По саслушању извештаја Управе отворена је дискусија. У току дискусије је изнет предлог о одржавању једне изложбе марака у Смедереву у првој половини 1951. године.

У Управни одбор изабрани су: инж. Алексеј Куљбакин, Радисав Теофиловић, крзнар, Светозар Спасојевић, проф., Владимир Васиљевић, служб. ГНО, Бранислав Станковић, месар и Милутин Радивојевић, уч. у привр. — У Надзорни одбор: Никола Гавранић, пом. управник виногр. задруге, Владимир Марковић, техничар ГНО и Дамир Благојевић, уч. г. — У суд части: Гаврило Илић, пр. реф. ГНО, Леонардо Косовић, дир. гимн. и Бранислав Цветковић, пр. реф. ГНО. — За делегате за скупштину Савеза: Алексеј Куљбакин и Радисав Теофиловић.

Адреса: Радисав Теофиловић, Маршала Тита 20.

Филателистичко друштво »Врачар« у Београду

одржава своје састанке у просторијама ЗО основне организације Нар. фронта IV. рејона, у улици Ивана Милутиновића бр. 21 (у дворишту) сваке суботе од 17 до 19 часова.

Прва годишња скупштина подружнице Савеза филателиста Б. и Х. у Тузли

7. јануара о. г. одржала је, у својим просторијама, Подружница Савеза филателиста Босне и Херцеговине у Тузли своју прву годишњу скупштину.

Присутне чланове, делегате из Повјереништва Литве, као и госте, поздравио је претсједник Џемал Бехман. Прочитао је дневни ред, који је од присутних чланова једногласно прихваћен.

Након избора радног претсједништва, у које су ушли другови: Вјекослав Трбарих, Лудвик Лоос и Јосип Фишер, изабрани су: за записничара Маскијевић Радомир, а за овјераче записника: Ивичевић Зоран и Смаиловић Хазим.

Секретар подружнице Шуфлај Вјекослав изнио је рад Подружнице у протеклој, првој години рада и постојања подружнице. И поред немогућности залагања свију чланова, Подружница је имала видних успјеха; добила је своје просторије, у којима се чланови три пута седмично састају; има пристојан, најпотребнији инвентар; отпочела је прикупљањем филателистичке литературе да ствара своју библиотеку; одржане су две томболе са лијепим згодицима у маркама: једна у јулу, друга у децембру 1950 године, на задовољство чланова. Подружница је редовито снабђевала чланове новитетима наших пригодних и редовних издања маркара.

Након извјештаја благајника и главара измјене дата је разрешница старом и изабран нови управни одбор и то: за претсједника Рудо Крајтмајер, банк. службеник; за потпретсједника др. Драго Бућих, лијечник; за I секретара Вјекослав Трбарих, службеник З. Г. П.; за II секретара Благоје Казаровски, служб. поште; за благајника Јосип Фишер, служб. З. Г. П.; за замјеника благајника Мاستијевић Радомир, омл.; за главара замјене Милорад Илић, омл.; за чланове финансиске контроле другови: Павле Фишер, служб. Г. Н. О., Лудвик Лоос, служб. из Литве и Смајовић Хазим, омладинац; за чланове суда части: Милиновић Анте, синдикални функционер из Литве, Шуфлај Вјекослав, војни чин. и др. Јосип Костић, лијечник; за руководиоца омлад. секције Џемал Бехман, пошт. служб.

На скупштини су донијети закључци о приређивању једне локалне филателистичке изложбе, затим о ширењу и омасовљевању филателије међу омладином у средњим школама у Тузли, као и на великом градилишту на коксари у Лукавцу и рудничком базену у Литви, те оснивању повје-

реништава у средњим школама у Тузли и са истим координирати рад.

На крају је прочитана одлука досадашњег одбора о наградама члановима Подружнице за залагање и напредак филателије. Награде су биле у пригодним серијама наших маркара.

Са скупштине су послати поздравни телеграми Министарству пошта ФНРЈ, Бироу за филателију Београд и Савезу филателиста Б. и Х. у Сарајево.

Подружница броји 45 чланова.

Адреса за пошту: Подружница Савеза филателиста Б. и Х. Тузла. Пошт. претинац.

ОГЛАСИ

Цене огласа:

Цела страна	1.000.— дин.
Пола стране	500.— дин.
Четвртина стране	250.— дин.
Осмина стране	125.— дин.
Шеснаестина стране	65.— дин.

Све огласе треба увек слати на адресу: УРЕДНИШТВО „ФИЛАТЕЛИСТЕ“. — Београд, Војводе Драгомира ул. бр. 25, а новац за огласе на наш тек. рачун код Нар. банке бр. 104—903317. Увек назначити зашта се новац шаље.

Мали огласи

који морају бити испод 1/16 стране, наплаћују се по заузетој површини, али им најмања цена може бити 25.— динара.

Џумштајн 1949 г. дајем за поништене марке талијанских колонија, Словачке или за чисте авионске марке: Мађарске, Француске, Чехословачке, Румуније и др. земаља, у вредности 700 дин.

Масовне коверте I и II-ог издања дајем за поништене марке нарочито авионске Чилеа, САД и др. земаља америчког континента.

Милош Поповић, Бања Ковиљача

РАЗМЕНА МАРАКА ПУТЕМ ДОПИСИВАЊА

ФИЛАТЕЛИСТА доноси бесплатно адресе свих оних чланова Савеза, који желе да врше размену марака путем дописивања. Ради уштеде у простору, времену и писању, тражење, као и понуда марака и др. у замену изражаваће се према кључу скраћеница (ниже наведеном), у коме су државе и групе земаља и поштанских вредносница, жигова и др. означене бројевима. Кључ скраћеница је устаљен, тако

да ће увек исти број означавати увек исту државу и др., а излазиће редовно у сваком броју **ФИЛАТЕЛИСТЕ** са адресама мењача. Адреса ће се донети само једномпут, а поновиће се само у случају промене било саме адресе, било подручја размене. Партнери ће сами путем писама међусобно регулисати, какве ће марке (нове или поништене) мењати, као и све остало у вези са том разменом.

КЉУЧ СКРАЋЕНИЦА

А. — ПОНУДА: 1) Југославија; 2) СССР; 3) Бугарска; 4) Чехословачка; 5) Албанија; 6) Пољска; 7) Румунија; 8) Мађарска; 9) Португалија; 10) Шпанија; 11) Италија; 12) Сан Марино; 13) Француска; 14) Андора; 15) Монако; 16) Луксембург; 17) Белгија; 18) Холандија; 19) Данска; 20) Норвешка; 21) Шведска; 22) Финска; 23) Естонија; 24) Летонија; 25) Литванија; 26) Аустрија; 27) Немачка; 28) Енглеска; 29) Ирска; 30) Исланд; 31) Грчка; 32) Енглеске колоније; 33) Француске колоније; 34) Италијанске колоније; 35) Холандске колоније; 36) Португалске колоније; 37) Сједињене Америчке Државе; 38) Јужна Америка; 39) Азија; 40) Турска; 41) Целине; 42) Таксене марке; 43) Жигови; 44) Авионске марке; 45) Вињете; 46) Специјалитети; 47) Швајцарска; 48) Лихтенштајн.

Б. — ТРАЖЊА: 1) Југославија; 2) СССР; 3) Бугарска; 4) Чехословачка; 5) Албанија; 6) Пољска; 7) Румунија; 8) Мађарска; 9) Португалија; 10) Шпанија; 11) Италија; 12) Сан Марино; 13) Француска; 14) Андора; 15) Монако; 16) Луксембург; 17) Белгија; 18) Холандија; 19) Данска; 20) Норвешка; 21) Шведска; 22) Финска; 23) Естонија; 24) Летонија; 25) Литванија; 26) Аустрија; 27) Немачка; 28) Енглеска; 29) Ирска; 30) Исланд; 31) Грчка; 32) Енглеске колоније; 33) Француске колоније; 34) Италијанске колоније; 35) Холандске колоније; 36) Португалске колоније; 37) Сједињене Америчке Државе; 38) Јужна Америка; 39) Азија; 40) Турска; 41) Целине; 42) Таксене марке; 43) Жигови; 44) Авионске марке; 45) Вињете; 46) Специјалитети; 47) Швајцарска; 48) Лихтенштајн.

В. — КАТАЛОШКА БАЗА: 1) Ивер; 2) Цумштајн; 3) Скот; 4) Гибонс; 5) Михел; 6) Домаћи каталози.

АДРЕСЕ МЕЊАЧА:

31) **Љубивоје Милетић**, Београд III, Московска ул. 37:

А — Разно

Б — 1 (жигосано)

В — 2 и по споразуму.

32) **Гужвањ Андрија**, Сомбор, Париска ул. 16:

А — 4 (945—1948), 8, 37, УПУ

Б — 1, СТТ-ВУЈА, УПУ

В — 1, 2 по споразуму.

33) **Лањи Карољ**, Сомбор, Бранка Радичевића 28-а:

А — 1, 2, 4, 8, 20, 27, 37, 40, 44, 46 и УПУ

Б — 1, 8, 44, 47 и УПУ цео свет

В — 1, 2, 3, 6, или по споразуму.

34) **Стојан Христов** проф., Титов Велес, Жељезничка ул. 2:

А — 1, 3, 8

Б — 1, 3, УПУ

В — 2, 6.

35) **Ђорђе Рогуља**, Нови Сад, ул. Југ. армије 98:

А — 1, 8, 26, 27, 38, 46

Б — 1, 8, 26, 27, 38, 46 и УПУ свих земаља, непоништене и жигосане.

В — сви каталози.

TRAŽIM ZAMENU

Tražim nekoja izdanja stare Jugoslavije NDH, FNRJ, koja mi fale

Molim pišite latinicom.

Osvald Ivan
Prevalje
(Slovenija)

Тражим лист „ФИЛАТЕЛИСТА“ година I, број 1. (издање СФС)

Понуде слати на адресу:

Мирослав Богосављевић,
Кикинда
Њепошева ул. 37